

**LİSANS DÜZEYİ SANAT EĞİTİMİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMI
VE ETKİLERİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ**

Aybüke Keskinkılıç

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

GAZİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ŞUBAT, 2021

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 12 ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Aybüke
Soyadı : Keskinılıç
Bölümü : Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı
İmza :
Teslim tarihi :/.../2021

TEZİN

Türkçe Adı: Lisan Düzeyi Sanat Eğitiminde Teknoloji Kullanımı ve Etkilerine
Yönelik Öğrenci Görüşleri

İngilizce Adı: Student Opinions On The Use Of Technology And Its Effects In
Undergraduate Art Education

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Aybüke Keskinkılıç

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Aybüke Keskinılıç tarafından hazırlanan “Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Teknoloji Kullanımlarına Başvurmaları ve Bundan Etkilenme Durumları” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üy. Erol BATIRBEK

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

.....

Üye:

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

.....

Üye:

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

.....

Tez Savunma Tarihi: 09/02/2021

Bu tezin Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

TEŞEKKÜR

Çalışmamın ortaya çıkmasında pek çok değerli kişilerin desteği ve katkısı bulunmaktadır. Öncelikle bu uzun yolda, araştırmamın her aşamasında desteğini hissettiren, değerli önerileriyle, destekleyici geribildirimleriyle, bana güvenini her daim ifade eden, sanat eğitimciliğini, duruşunu, yeteneğini daima örnek aldığım tez danışmanım Dr. Öğr. Üy. Erol BATIRBEK'e teşekkürü bir borç bilirim. Çalışmamın gelişim sürecinde değerli fikirlerini eksik etmeyen, önemli katkılar sağlayan Prof. Dr. Tolga AKALIN'a şükranlarımı ifade etmek isterim. Güzel sanatlar eğitimime katkı sağlayan hepsi birbirinden değerli tüm öğretmenlerime, hayatımda bana sanatı aşılayan ve sevdiren Fazıl DOĞANAY ve Ayfer AZAP YOLCU öğretmenlerime saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım. Her daim tecrübeleriyle, aydınlatıcı fikirleriyle bana destek sağlayan kıymetli İrem KURT'a, beni bu süreçte yalnız bırakmayan daiama cesaretlendiren sevgili arkadaşım Sümeyra DEMİRBAŞ'a ve değerli arkadaşım Arş. Gör. Ceyhun VURUCU'ya, çalışma süresince güzel arkadaşlıklarını benden esirgemeyen, heran yanımda olduklarını hissettiren kıymetli arkadaşlarım Şevval AKTOP, Hasibe ÖZTÜRK ve tüm değerli arkadaşlarıma sonsuz teşekkür ederim. Hayatımın her döneminde sonsuz güvenle yanımda olan, beni destekleyen, bugünlere gelmemde sevgisini, ilgisini, büyük emeklerini eksik etmeyen, anneme, babama ve kardeşime sonsuz teşekkür ederim.

LİSANS DÜZEYİ SANAT EĞİTİMİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMI VE ETKİLERİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Aybüke Keskinılıç
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Şubat, 2021

ÖZ

Sanat (resim-iş) eğitimi alan öğrencilerin teknoloji kullanımından etkilenme durumlarını ele alarak konuyla ilgili görüş elde edebilmek nedeniyle hazırlanan bu araştırma nitel araştırma yöntemi kullanılarak tasarlanmış ve araştırmada olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamını Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 4. sınıf öğrencileri toplamda 8 kişi oluşturmaktadır. Araştırma bulguları değerlendirildiğinde, öğrencilerin çalışmalarında genel olarak kendi ilgi ve yaratıcılıklarını göz önünde bulundurdıkları fakat içinde bulunduğumuz çağın gereği olarak teknoloji ortamı içerisinde şekillendiği anlaşılmaktadır. Araştırma sonucunda, teknoloji kullanımının sanat eğitimi alan öğrenciler üzerinde özellikle düşünme becerileri ve algı düzeylerine olumsuz etkileri olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer bir sonuç ise; sanat eğitimi ile teknoloji olanakları arasında çelişkili durumlar olduğudur. Sanat eğitimi, öğrencilerin düşünsel becerilerini geliştirmeyi, anlam dünyalarını genişletmeyi, entellektüel bir bakış açısı kazandırmayı ve bu kapsamda üretkenliklerini etkili kılmayı amaçlar. Sanat eğitiminde teknoloji kullanımı ise, bireyin düşünsel becerilerini, yaratıcılıklarını üstlenerek daha çok tüketmeye davet edebilmektedir. Bireyin tüketimi alışkanlık haline getirmesi, ürünlerin hazır halde bulunması, çalışmaların bu bağlamda şekillenmesini gerektirmesi endişe vericidir. Teknoloji ortamına dahil olmuş ve tüketim çarkının bir parçası haline gelmiş sanat eğitimi öğrencisinin düşünme becerilerinin aynışması, yaratıcı kimliğinin yıpranması gibi durumlar sonucunda taklit ve kopyaya yeltenmesi kaçınılmaz görülmektedir. Sonuç olarak teknolojinin yalnızca araç olarak kullanılması sanat ürünlerini ya da geliştirilmesi amaçlanan bir çok yaratıcı becerileri olumlu yönde etkilerken, araç kavramı yerine amaç kavramının benimsenmesi çıkan sanat ürünlerini, amaçlanan yaratıcı, eleştirel, entellektüel düşünme becerilerini kazanmayı olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu durumda birbiri yerine kullanılan bu iki kavram çıkabilecek sonuçlar üzerinde etkilidir.

Anahtar Kelimeler : Sanat Eğitimi, Teknoloji, Tüketim
Sayfa Adedi : 73
Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Erol BATIRBEK

**STUDENT OPINIONS ON THE USE OF TECHNOLOGY AND ITS
EFFECTS IN UNDERGRADUATE ART EDUCATION
(Master Thesis)**

Aybüke Keskinkılıç

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

February, 2021

ABSTRACT

This study, which was prepared in order to obtain an opinion on the subject by considering the effects of situations of the students' being affected who receive art (painting-work) education, was designed using the qualitative research method and the phenomenological pattern was used in the research. The scope of the research consists of 8 students in total, 4th grade students studying at Gazi University, Fine Arts Education Department, Department of Painting Education. When the findings of the research are evaluated, it is understood that students generally consider their own interests and creativity in their studies, but they are shaped in the technology environment as required by the age we live in. As a result of the research, it was concluded that the use of technology has negative effects on the thinking skills and perception levels of students who receive art education. Another result is; There are contradictory situations between art education and technology possibilities. Art education aims to develop students' intellectual skills, to expand their world of meaning, to gain an intellectual perspective and to make their productivity effective in this context. The use of technology in art education, on the other hand, can invite individuals to consume more by undertaking their intellectual skills and creativity. It is alarming that the individual makes consumption a habit, the products are readily available, and the studies need to be shaped in this context. It seems inevitable that art education, which has been included in the technology environment and has become a part of the consumption wheel, attempts to imitate and copy as a result of situations such as the same of the thinking skills of its student and the wearing out of its creative identity. As a result, it is thought that the use of technology only as a tool positively affects the production of art or many creative skills intended to be developed, while the adoption of the concept of purpose instead of the tool concept may negatively affect the resulting art productions to acquire the intended creative, critical, and intellectual thinking skills. In this case, these two concepts, which are used interchangeably, are effective on the results that may arise.

Key Words : Art education, technology, consumption

Page Number : 73

Supervisor : Dr. Lecturer Erol Batırbek

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Araştırmanın Alt Problemleri	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Sayıtlar	3
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar.....	4
1.7. İlgili Araştırmalar	4
BÖLÜM II.....	7
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Sanat Eğitimi	7

2.1.1 Sanat.....	7
2.1.2. Sanat Eğitimi	9
2.2. Sanat ve Teknoloji.....	12
2.2.1. Sanat Eğitiminde Teknoloji	12
2.2.2. Sanat Teknoloji İlişkisi Ve Toplum.....	15
2.2.3. Günümüz Resim Sanatı Bağlamında Teknoloji.....	16
2.2.4. Sanat ve Tüketim Kültürü	19
2.3. Dijital Sanat	21
2.3.1. Geleneksel Sanat Anlayışından Dijital Sanata Geçiş.....	22
2.3.2. Dijital Sanat.....	23
2.3.3. Dijital Ortamla Analog Ortam Arasındaki İlişki	27
2.4. Teknoloji Ortamında Sanat	28
2.4.1. Teknoloji ortamında Tasarlama, Aktarma ve Sergileme	28
2.4.2. Resim Sanatında Alıntı ve Kendine Mal Etme	31
BÖLÜM III	34
YÖNTEM	34
3.1. Araştırmanın Modeli	34
3.2 .Evren ve Örneklem	35
3.3. Veri Toplama Araçları	35
3.4. Verilerin Analizi	35
BÖLÜM IV	36
BULGULAR VE YORUM	36
4.1. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Teknoloji Kullanımları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorum	36
4.1.1. Teknoloji Denildiğinde Öğrencilere Çağrıştırdığı Sözcükler	36

4.1.2. Öğrencilerin Sanat Eğitiminde Teknoloji Kullanımı Hakkındaki Görüşleri.....	38
4.2. Günümüz Teknolojisinin İnsana Topluma Sanata Etkilerine İlişkin Bulgular ve Yorum	40
4.2.1. Öğrencilerin Günümüz Teknolojisinin Etkileri Hakkındaki Görüşleri .	40
4.3. Öğrencilerin Sanat Eğitimi Derslerinin Oluşum Sürecinde Teknoloji Kullanımlarından Etkilenme Durumlarına İlişkin Bulgular Ve Yorum	44
4.3.1. Öğrencilerin Uygulamalı Sanat Eğitimi Derslerinin Oluşum Sürecinde Teknoloji Kullanımlarının Etkilerine İlişkin Görüşleri.....	45
4.3.2. Öğrencilerin Uygulamalı Sanat Eğitimi Derslerinde Teknoloji Kullanımlarının Yaratıcılığa Olan Etkileri Hakkındaki Görüşleri.....	50
4.4. Teknoloji Kullanımının Sanat Eğitimine Etkilerine İlişkin Bulgular Ve Yorum	53
4.4.1. Öğrencilerin Teknoloji Kullanımının Sanat Eğitimine Olumlu ya da Olumsuz Etkileri Hakkındaki Görüşleri.....	54
BÖLÜM V	58
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	58
5.1. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Teknoloji Kullanımları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Sonuçlar	58
5.2. Günümüz Teknolojisinin İnsana Topluma Sanata Etkilerine İlişkin Sonuçlar	58
5.3. Öğrencilerin Sanat Eğitimi Derslerinin Oluşum Sürecinde Teknoloji Kullanımlarından Etkilenme Durumlarına İlişkin Sonuçlar	59
5.4. Teknoloji Kullanımının Sanat Eğitimine Etkilerine İlişkin Sonuçlar.....	60
5.5. Öneriler	60
5.5.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler	60
5.5.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler	61
KAYNAKLAR.....	62

EKLER.....68

Ek-1. Görüşme Kabul Formu69

Ek-2. İzin Yazısı72

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Geçmişten günümüze kadar değişen süreçte teknoloji hayatımızın her çerçevesinde bizimle beraber olup, her alanda kullanılmasıyla bizi kendine bağımlı hale getirmektedir. Hızla gelişen ve hızla şekil değiştiren teknoloji, bir araç olmaktan öteye geçerek yaşamımızın bir parçası haline gelmiştir (Ubay, 2016, s. 13).

Teknolojinin kullanımını sadece bir alanda sınırlamak ya da düşünmek oldukça imkansızdır, yelpazesi geniş ve kullanımı her alanda ve amaca göre değişmektedir. Her yeni gün de yeniliklerle beraber zincirleme biçiminde birçok alanla iç içe geçerek gelişmektedir.

Teknoloji ve sanat ilişkisi tarih boyunca gelişerek evrim geçirerek ilerler bu nedenle teknolojinin sanata olan etkileri hiç şüphesiz büyük olmuştur. Teknoloji ile geliştirilen yaratıcı düşünce ve yeni bakış açıları, sanatta yeni kavramların ve yeni akımların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Teknolojik gelişmeler her dönemde var olup dönemine göre farklılık göstererek, döneminin sanat adamları, içinde bulunduğu çağın teknolojik gelişmelerine bağlı olarak ne şekilde yarar sağlayıp faydalanmaları gerektiğini bilmişlerdir (Öznülüfer, 2014, s. 16).

Teknolojinin yanı sıra teknolojiyi kullanan kişinin de hangi amaçlar doğrultusunda kullanıp nasıl yarar sağlamaya çalıştığı da oldukça önemlidir. Teknolojiden yararlanmak veya esinlenmek için belli bir bilgi birikimine sahip olmak gereklidir çünkü teknolojinin bir amaç değil yalnızca araç olduğu unutulmamalıdır. Fakat teknolojiye yüklenen değerler araştırıldığında, sanatın ifade gücü haline gelmiş, artık onsuz düşünülüp üretim sağlanılamadığı yahut oldukça yaratıcı olunamadığı yansıtılmıştır.

Yavuz (2015)'a göre teknoloji kullanımının masaüstü yayıncılıkta, geleneksel sanatlara oranla çok daha etkili olduğu görülmektedir.

Sanat eğitimi veren kurumlarda geleneksel resme dair temel oluşturabilecek bazı aşamalar teknolojinin sanat üzerinde ki baskın rolü nedeni ile gölgede kalmaktadır, üretici, yaratıcı bireyler yerine henüz herhangi bir bilgi birikimine sahip olmadan bazı materyallerin eksikliğini (canlı model) ve bundan kaynaklı oluşan boşluğu teknolojiye başvurarak doldurulmaya çalışılmaktadır.

Teknolojinin sanat üzerinde ki etkilerini belli zamanlarda, belli durumlarda görmek çok sıradan bir hal almıştır. Fakat günümüzde, etkilenmenin de ötesine gidilerek teknolojik sanat kavramları ortaya çıkmış, teknolojinin bizzat kendisi bir sanat ortamı haline gelmiştir (Shanken,2001, s.5).

Konuyla alakalı yapılan araştırmalar incelendiğinde teknolojinin bireylere yönelik olumlu yönlerinin oldukça fazla olduğu fakat bir sınırlandırma olmadığı görülmüştür. Teknolojiden etkilenme durumları oldukça normal karşılanırken etkilenmenin ötesine geçilerek teknolojinin kendisinin ön plana çıkması sorgulanmıştır. Ancak, sanat eğitimi alan öğrencilerin teknolojiden etkilenme halleri ve bundan kaynaklı olarak oluşabilecek olumlu durumlardan bahsedilirken olumsuz durumların üzerinde pek de durulmamıştır.

Teknoloji kullanımından doğan, sanat eğitiminin temel hedefleri ile çelişen durumların bireyleri yaratıcılıktan yoksun, bilişsel ve duyuşsal algı seviyesi düşük, entelektüel yapıdan uzak, hazır nesneye yönelimli, kopya ve taklitle meyilli kişiler haline getirdiği söylenebilir bu olgu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

1.1.1. Araştırmanın Alt Problemleri

1. Sanat eğitimi alan öğrencilerin teknoloji kullanımları hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. Günümüz teknolojisinin insana topluma ve sanata etkileri nelerdir?
3. Öğrencilerin sanat eğitimi derslerinin oluşum sürecinde teknoloji kullanımlarından etkilenme durumları nelerdir?
4. Teknoloji kullanımının sanat eğitimine etkileri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; sanat eğitiminde teknoloji kullanımının eğitim fakültelerinde verilen sanat eğitimi alan öğrencilerin üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaca dayalı olarak öğrencilerin teknoloji kullanımına bakış açılarını ve bu kullanımdan kaynaklı oluşabilecek durumları saptayarak, teknolojiden kopmadan, bireyler üzerinde oluşturduğu etkinin belirlenmesi hedeflenmektedir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Öğrencilerin teknolojiden yararlanmaya dair algılama biçimleri; duygu ve düşüncelerini beraberinde de yaratıcılıklarını etkileyerek çalışmalarının değişim göstermesine neden olmaktadır. İlgili alanyazın incelendiğinde daha çok teknoloji ve sanatın büyük bir uyum içerisinde olduğu, teknolojinin sanatın her dalına olabildiğince katkısının bulunduğu üzerinde durulmuştur. Fakat eksikliği hissedilen bir başka durum ise teknoloji kullanımının sanat ile bu denli iç içe girmiş olması tek tipleşmeye zemin hazırlarken yaratıcılığı ve özgün olmayı olumsuz yönde etkilediği üzerinde duran pek az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın akademik bir boşluğu doldurarak alana önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Diğer yandan sanat eğitimi veren, yaratıcılığa ve özgün olmaya bağlı eğitim kurumlarında sınırlama olmaksızın teknoloji kullanımının yarattığı olumsuzluklara yönelik, teknoloji kullanımının bireye kazandırdığı ve kaybettirdikleri hakkında kapsamlı bir araştırma ile olumsuz yönlerinin nasıl giderilebileceği ile ilgili tartışma ortamını yaratabileceği açısından oldukça önemlidir.

1.4. Sayıtlar

Teknoloji kullanımının sanat eğitimi alan öğrenciler üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla düzenlenen görüşme formunda bulunan soruların yeterliliği için alanlarında uzman kişilerin görüşlerine başvurulduğu varsayılmaktadır.

Katılımcıların araştırma sorularına içten ve samimi yanıtlar verecekleri varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma Ankara İli Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi anabilim dalında eğitim alan 4.sınıf resim ve grafik anasanat dalı öğrencileri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Teknoloji: “Teknoloji” kelimesinin kökeni Antik Yunan Uygarlığı’na dayanmaktadır. Yunanca “*Tekhne*” ve “*Logos*” kelimelerinden türeyen teknoloji kelimesi, maharet ve çalışma anlamlarına gelmektedir. Teknolojinin görüntüye önem vererek, güzellikle iç içe olması ve görselliğin günlük hayatımızda çok önemli bir yer tutması nedeniyle önemsenmektedir (Ubay, 2016, s. 13).

Sanat: Sanat Almanca’da “Kunst”, İngilizce’de “art” kelimeleri ile karşılık bulur. Belirleştirdiğimiz amaca ulaşmamızı sağlayan yolların bütünü; bir bilgi alanında bilgiler ve kurallar toplamı; güzeli meydana getirmek için ortaya konulan özel etkinlik alanlarının her biri olarak tanımlanır (Timuçin’den aktaran Samsun, 2008, s. 1).

Tüketim kültürü: Bu kavramın iki farklı tanımı mevcuttur. Birincisi, yalnızca pazar ekonomisinin hakimiyetinde olan toplumlarda var olan olgudur. İkinci tanımda ise, toplumların yaşamakta olduğu farklı tüketim gelenekleri, tarzları ve biçimlerini ifade etmek için kullanılır. Bu tanımların genel bir derlemesi sonucunda postmodern seviyede olan toplumların kültüründen bahsedildiği görülmektedir. Bu bağlamda kendi değerlerini, yaşam biçimlerini, ekonomi ve normlarını içinde barındırarak kendine özgü sistemiyle bütünlük arz eder (Orçan, 2004, s. 18).

Sanal: En genel tanımıyla bilgisayar teknolojisi içinde hazırlanmış ortamın gerçek bir ortamı gibi algılanmasıdır. Bilgisayar destekli, etkileşim odaklı, yapay ortama verilen ad, yanılsama, teknik canlandırma gibi olguların bütünlük sağlaması da denebilir. Tüm duyuların (işitme, görme, dokunma, koku, tatma) bilgisayar ortamında yapay bir dünya üzerinden algılanabilmesidir. Kısacası sayısal bilgiler ile gerçeklik olgusu yaratma olayıdır (Camgöz, 1998, s. 73).

1.7. İlgili Araştırmalar

Ubay (2016) tarafından hazırlanan “20.Yüzyıl Sanatı İle Teknolojinin Etkileşimi” adlı yüksek lisans tezinde, teknolojinin sanat pratiğine ve içeriğine yaptığı etkilerini, fotoğraf

teknikinin kopyalama özelliğinin resim sanatı haricinde de tüm sanatsal etkinlikler üzerinde etki yaptığından bahsedilmiştir.

Öznülüfer (2014) tarafından hazırlanan “Teknolojik Gelişmelerin Modern Sanata Etkileri” adlı yüksek lisans tezinde, endüstri devriminden sonra makineleşmenin ortaya çıkmasıyla mekaniğin bir sanat ortamı olarak sunulması, endüstri sonrası teknolojinin sanatla iç içe girip daha yakın bağ kurması belli başlı icatlarla da (fotoğraf) resmin sanatçıların tekeline çıkıp, farklı kavramlar aramaya iterek, sanatçıyı uçsuz bucaksız dijital bir dünyaya sokması, sanatçı ve sanat eserlerinin teknolojinin bu etkilerinden dolayı baş döndürücü evrimi özetlenmektedir.

Şengül (2006) doktora tezinde “Teknolojinin Görsel Sanatlarda Kullanımı ve Sanat Eğitimine Katkısı” üzerinde çalışmıştır. Bu çalışma günümüzde her alanda etkisini gösteren teknoloji kavramının sanat eğitimi üzerinde nasıl etki yarattığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmanın bulgularına bakıldığında öntest-sontest uygulamaları sonucunda teknolojik destekli sanat eğitiminin resim becerilerine olan etkisi bağlamında pek de fark olmadığı saptanmıştır. Bir başka hipotez sonucunda ise teknolojik programla resim eğitimi alan grupların geleneksel yöntemlerle resim eğitimi alanlar arasında farkın yüksek çıktığı ortaya konmuştur. Bu bağlamda bu çalışmayla sanat eğitiminde teknoloji kullanımının etkisinden ne derece söz edilebilir ve teknoloji kullanımından kaynaklı sanat eğitimine yeni yaklaşımlar getirip getirmeyeceği sorgulanmaktadır. Sonuç olarak teknolojiden her alanda faydalandığı gibi sanat alanında da faydalanılması söz konusudur. Sanat eğitimi müfredatlarına teknolojik destekli sanat eğitimi konularının eklenilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Elitsoy (2008) tarafından hazırlanan “Toplumsal Dönüşümler Bağlamında Teknoloji-Sanat İlişkisi ve (Bilişim Teknolojilerinin Sanatta Estetik ve Yaratıcılığa Etkilerinin Algılanışı Üzerine Bir Araştırma)” adlı yüksek lisans tezinde; toplumların her zaman bir değişim sürecinde olduğu vurgulanarak sanatında bu değişim içerisinde olduğu üzerinde durulmaktadır. Devamlı kendini yenileyen sanatın yeni oluşumlar araması teknoloji gelişimiyle de oluşum arayışına katkı sağladığı sonucuna varılmıştır. Sanatın her türlü teknolojik ürün içinde olduğu saptanmıştır. Toplumun değişmesi demek sanat içeriğinin de değişmesi anlamına gelen çıkarımlar mevcuttur. Bu bağlamda yeni dönem sanat eserleri sanat kavramının değişmesini, teknoloji ve sanatın birbirini devamlı etkilemesine de bağlayarak teknolojinin bu değişime katkı sağladığı sonucu ortaya konmuştur.

Özkaplan (2009) tarafından hazırlanan “Günümüz Resim Sanatı ve Teknoloji” adlı yüksek lisans tezinde; teknoloji ve sanatın daima ilişkili alanlar olduğu vurgulanmaktadır. Resim sanatında ki teknolojik gelişmelerin fotoğrafın bulunmasıyla dönüm noktası yaşadığı belirtilerek, mekanik çoğaltmaların resim sanatında bir kriz meydana getirdiği üzerinde durulmuştur. Teknolojik alanlar sayesinde yeni sanatsal alanların gelişmesiyle resim sanatının özgünlüğünü ve niteliğini kaybettiği, çoğaltmaların yapıldığı üretim alanlarıyla da sanat açısından sorgulama alanlarının ortaya çıktığı saptanmıştır. Sürecin getirdiği teknoloji olanakları bağlamında çeşitli sanatçıların eserleri irdelenmiştir. Günümüz çağında teknoloji dışında kalmanın olanaksız bir durum olduğu, sanatçıların teknoloji ortamlarının olanaklarından faydalanarak, çağa uygun, çağı takip eden çalışmalar üretmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sanat Eğitimi

2.1.1 Sanat

İnsanlar yaşamlarının her anında farkında olsun ya da olmasınlar sanat ile ilişki içerisindeyler. Günlük yaşamlarında dolaylı ya da doğrudan olmak sureti ile sürekli bir sanat ürünü ile karşı karşıya gelirler. Elimize aldığımız bir kitabın kapak tasarımı, marketlerdeki ürünlerin ambalajları üzerinde bulunan amblem veya logolar, izlediğimiz filmler, seyircisi olduğumuz tiyatrolar, duvarlarımızda bulunan tablolar, hayatımızın her anını süsleyen müzikler buna örnektir. Bahsedilen bu örnekler sanatın, insanın yaşam alanını çevreleyen ve süreklilik arz eden durumlar olduğunu göstermektedir (Alakuş ve Mercin, 2009, s. 1)

Sanat, yaşamın parçası olmaktan daha çok insanın gereksinimlerinden doğduğu görülmektedir bu durum sanatı insan yaşamında vazgeçilmez kılmaktadır. Bahsedilen fizyolojik ve psikolojik insan yapısındaki boşluğu tamamlayan ruhsal, zihinsel ve duygusal yönden insanda bir nevi tatmin duygusunu okşayan aynı zamanda da insana yaşamı içerisinde mutluluk veren çok geniş bir olgudur.

Bu nedenle sanatı belli bir çerçeve içinde ele alarak tanımlamak güçtür. Birden fazla araştırmacı tarafından yapılan farklı farklı tanımlar da mevcuttur. Tanımların genel olarak derlenmesi sonucunda ortaya çıkan şudur. Sanat belirli estetik kaygılar içerisinde teknik kurallara uygun olarak insanların duygu ve düşüncelerini ifade etme biçimidir (Balamir, 1999, s. 3).

Sanat, izleyen ile sanatçı arasında, çağlar ve toplumlar arasında iletişimi sağlayan bir unsurdur. Bugün hala geçmişini bilip yorumlayabiliyorsak, sanatın erişilmez gücünün

dünyanın tahribatını yok sayarak binlerce yıl öncesini günümüze kadar ulaştırmasından dolayıdır (Ünver, 2002, s. 3).

Sanat, tüm geçmiş zamanlardan arta kalan, insanlara kendi benliklerini hatırlatarak ne olduklarının farkına vardırıan büyük bir değerdir. Yaşamın algılanmasında ve bunu en içten hissetmemizde etkilidir (Balamir, 2010, s. 20).

İnsanın var olmasından bu yana sanat, çeşitli nitelik ve nicelik değişimlerine rağmen insanlık tarihi boyunca halen varlığını devam ettirmektedir (Çağan, 2003, s. 232). Sanatın bu denli varlığını devam ettirmesinin nedeni insanla kurduğu yakın ilişkisinden dolayıdır. Bunun temelini ise ifade oluşturur. Sanatı insanoğlunun gereksinimlerinden birisi olarak gördüğümüzde onu daha iyi anlayabilir ve daha doğru şekilde tanımlayabiliriz. İnsanoğlunun oluşumu ve temelinde yatan asıl istek güzeli sevmek, güzeli arama duygusudur. Güzelden aldığı hazı ifade etme arzusu sanatın doğmasına neden olmuştur.

Sanat kendi içinde sürekli bir döngü halindedir yani sanatçı doğadan, toplumdan aldığı haz ile bunların birikimi sonucu sanat eseri ortaya koyar ve bunun sonucunda da döngünün bir devamı sayılan eseri dinleyen, gören bu şekilde iletişim halinde olan kişide sanat tüketicisidir (Balcı, 2016, s. 7).

Sanat bilinçsiz bir sonsuzluktur öznel olanla nesnel olanın, doğayla aklın, bilinmeyen ile bilinenin birleşmesidir. Bu nedenle sanat bilmenin, anlamamanın ve hatta bilgiye ulaşmanın üstün bir aracıdır (Tolstoy, 2016, s. 61).

Araştırmacıların sanat üzerine yaptığı çeşitli tanımlar şu şekildedir:

Tolstoy (2016)'a göre “sanat, içimizde olanın çizgi, renk, jest, ses, söz ve duygular aracılığıyla ortaya çıkmasıdır” (s. 105).

Erinç (2009)' in belirttiği üzere “sanat, gözümüz, kulağımız ya da zihnimiz aracılığı ile bize haz duygusu yaratandır. Bu haz duygusu biraz gelenekseldir, biraz ezberdir adeta biraz şartlı reflektir” (s. 12).

Sanat diye bir şey yoktur aslında. Yalnızca sanatçılar vardır. Bir zamanlar bazı adamlar renkli toprakla bir mağaranın duvarına kabaca bizon resimleri çiziktiriyordu; bugün de bazıları boya satın alıp duvar ya da tahta perdeleri resimliyor ve daha birçok başka şeyler üretiyorlar. Tüm bu etkinlikleri sanat diye tanımlamakta hiçbir sakınca yok, yeterki bu sözcüğün yer ve zamana göre birbirinde değişik anlamlara gelebileceği unutulmasın. Ve günümüzde neredeyse bir korkuluk veya tapınma aracı haline gelen ve büyük S ile başlayan Sanat'ın var olmadığının bilincinde olunulsun (Gombrich, 2007, s. 15).

Sanatın tanımı isteğe ve amaca göre değişebildiğinden dolayı eksiksiz bir tanım yapmak oldukça zordur. Farklı bir deyişle toplumların sanattan beklentileri değişiklik gösterdikçe

tanımda, toplumlara göre değişiklik gösterebilmektedir. Basit bir tanım ve deyimle bir form meydana getirebilme yeteneğine sanat denir. Sonsuz sayıda üretilen değişik formların var olduğu doğa karşısında insan, beceri ve yetenekleri sayesinde şekillenerek yaratıcı olabilmektedir. Sanatçı doğayı kendine tümüyle ilham kaynağı görerek doğanın ışıklarından, renklerinden, seslerinden, uyumundan, ritminden etkilenmektedir (Kınay, 1993, s. 1).

2.1.2. Sanat Eğitimi

Eğitim en genel anlamıyla herhangi bir alanda yetiştirme ve geliştirme işidir. Sanat eğitimi ise, sanatla uğraşan, sanat yapıtı ile karşı karşıya gelerek onu değerlendirme isteğinde bulunan bireyde duygu, düşünme, anlam çıkarma, çağırışım ve imgeleme gibi belli başlı zihinsel süreçleri eğitmektir (Balamir, 2010, s. 20).

Sanat eğitiminde; öğretim kademelerinin okul öncesinden başlayarak yüksek öğretime kadar, bireylerin yalnızca sanatın tek bir yönü (iki ve üç boyutu) ile değil, çok alanlı olarak eğitilmeleri önemsenip amaçlanmaktadır. Çok alanlı olmak farklı sanat disiplinlerinin-biçimlerinin olanaklarını tanımaya fırsat tanır. Sanat eğitiminde sanatsal değerleri farklılık gösteren bireylerde, duyarlılık ve estetik farkındalıklarının geliştirilmesi hedeflenir (Artut, 2010, s. 4).

Sanat eğitimi her ne kadar genel eğitimin bir parçası olarak düşünölsede aslında kendine özgü kuralları ve uygulama şekilleri ile var olan bir alandır (Aykaç, 2004, s. 221).

San'a göre sanat eğitimi evrensel ve yerel anlamda halen tartışılan bir durumdur. Sanat eğitimi bütünüyle ele alındığında güzel sanatların tüm alanları, örgün eğitim kurumları ve beraberinde kurumlar dışı yaratıcı sanat eğitimlerinin bütünü (seramik, heykel, resim, tasarım, fotoğraf, mimari, görsel iletişim, tiyatro, müzik, sinema, edebiyat vd.) kapsamaktadır. Bu durum sınırlandırılmak istenirse ilk öğretim ve orta öğretim kurumlarındaki dersleri (grafik, tasarım, resim, heykel) içine aldığı söylemek mümkündür. Yarar sağladığını düşünerek yapmış olduğumuz bu tanıma daha özgün bir kimlik kazandıracak olursak, bireylerin hayatı boyunca deneyimlediği sosyal birikimlerini kazanımlara dönüştürmek olarak da açıklayabiliriz (San'dan aktaran Ünver, 2002, s. 5).

İnsan doğasının bir gereği olan sanat yapmak, sanata ilgi duymak, sanatı anlamak içinde yaşadığımız toplumun en önemli unsurlarındadır. Keşfedilecek bir dünya yaratmanın yolu insan olmanın gereği, varlığındaki ifadesidir. Sanat eğitimi, bireyin düşünce dünyasında ve

onların gelişmelerini esas alması hususunda yaratıcı güç ve birikimlerini su yüzüne çıkararak estetik kaygı açısından da gelişmelerini, sanata olan ön yargılarında kırarak sanatı destekleyen, anlayan ve seçkin sanat tüketicisi olarak yetiştirmeyi planlar (Artut, 2010, s. 3).

Balamir (2010, s. 20) “Anılarda Düşünceler” adlı kitabında sanat eğitiminin amaçlarını şu şekilde ifade etmektedir:

1. Çocuğun kendini dışı vurabilmesi için gerekli ortamı hazırlamak.
2. Yaşamla ilişkisini sağlıklı tutmak.
3. Estetik kişilik kazandırmak.
4. Yaratmanın hazzını duyumsatmak
5. Biçimsel anlatımla ilgili teknik olanakları tanımak.
6. Sanatı yaşama katma, ya da sanatın değerini anlama.

Sanat eğitiminin amacı sanatçı yetiştirmek değildir, bireyin sanat yoluyla estetik eğitimidir. Yalnızca yetenekliler için bir lüks değil herkes için gerekli görülen, bireylerin kişilik oluşumuna katkı sağlamayı amaçlayan bir olgudur (Gençaydın, 1990, s. 44).

Kişinin düşüncesini, duyarlılığını geliştirmek; onu hayata ve insanlara insanca bakan, sezgisel ve algısal açıdan güçlü hale getirmek sanat eğitiminin doğrudan amacıdır (Balamir, 1999, s. 12).

Sanat eğitiminin en önemli amaçlarından biri bireylerde yaratıcılığı geliştirmektir. Yaratıcılık bireyin öznel olan iç yaşantısının farklı şekilde dışavurumudur. Eleştirel bakmak, özgün olmak, farklı çözüm yolları bularak bunlardan özgün sonuçlar çıkarmaktır (Balcı, 2004, s. 379). Sanat eğitimi önemli kılan aslında insanın düşüncesini ve fikirlerini engelleyecek davranışları reddetmesini sağlamaktır. Birey kendini ifade edemez her durumda karşı taraftan emir bekleyerek özgür düşünemezse kendisini geliştiremez kısacası yaratıcılığı gelişemez. Yaratıcılık her insanda bulunduğundan, insana özgü bir yeti olduğundan dolayı, sanat eğitimi bütün bireyler için gerekli kılmaktadır. Yaratıcı bireylerin çağdaş eğitim sürecine hızla katkı sağlayabilmesi için yeniliklere açık, meraklı, mizah duygusu gelişmiş, problemlere farklı çözümler üretebilme yetilerinin olması gerekmektedir (Ünver, 2002, s. 27).

Balamir (2010, s. 21) “Anılarda Düşünceler” kitabında sanat eğitimi gören bireylerde oluşabilecek kazanımları şu şekilde belirtmiştir:

1. Bağımsız olarak düşünme ve karar verme yeteneği gelişir. Kendi başına düşünmeye ve çalışmaya alışır. Kişilikli, sorumlu, yaratıcı ve üretici birey olur.
2. Olaylar karşısında insanları hemen yargılamaz, nedenlerini anlamaya çalışır.
3. Kendini ifade edebilme gücüne ulaşır, özgüven kazanır; kendisi ile barışık olur.
4. Doğmatik değildir.
5. Olayları sebep-sonuç ilişkisine göre değerlendirir; irdeler, sorgular ve doğruyu bulmak için çaba gösterir.

Sanat eğitimi, belli bir zaman içinde verilmezse bireyde oluşması beklenen estetik duyarlılık, karşı tarafın görüşüne saygı, sanat eserlerine karşı sorumluluk bilinci oluşması (koruma), farklı kültür yapıdaki olgulara değer verme ve evrensel değerleri paylaşma vb. davranış bilinci kazanamaması muhtemeldir. Gökbulut’a göre sanat eğitimi genel eğitimden koparılmadan onun bir parçası olduğu anlayışı içerisinde uygulamak her aydının vazifesidir. Sanatın, halk kültürü ve günlük hayatın verimli estetik birikiminden beslenmesi ve çocuk yaşta sanat bilinci ve sanat sevgisine dönüştürülmesi kültür ve uygarlığın sanat yoluyla ölümsüzleştirilmesini sağlamaktadır. Sanatın özgür ve yaratıcı temeller üzerine kurulu olduğu düşünülürse, sanat eğitiminin kendine has özel kurallarının ve ilkelerinin varlığı da mümkündür (Gökbulut, 2005, s. 167). Sanat eğitimi insanlık tarihini bireylere sunarak kim olduğunu, neye ve nasıl inandığını anlamasına yardımcı olmaktadır.

Sanat eğitiminin doğasını özgürlük kavramı oluşturmaktadır. Hayal kurma, yaratıcı düşünme ve yeni düşüncüler kurgulama gibi olgular özgür ortamlarda oluşabilmektedir. Sanat eğitimi bireyin, yaratıcı düşünme ile paratik arasında bütünleşmesini sağlamaktadır. Böylelikle birey duygusal ve zihinsel olarak bütünlüğe ulaşabilmektedir. Bu bütünlüğü kanıtlayabilecek tek somut eserler yalnızca bu eğitim yolundan geçmektedir. Sanat eğitiminin genel eğitim değerlendirmelerinde etkisi oldukça büyüktür. Bunun nedeni hedef ile sonuç arasındaki bağı yani eğitimin bütünleşmesinde sanat eğitimi etkilidir (Telli, 1996, s. 41-42).

2.2. Sanat ve Teknoloji

Teknolojinin hızla gelişimi, sanatsal ürünlerin hızını ve yaygınlaşmasını doğrudan etkileyerek değiştirmiştir. Teknoloji ve sanatın girdiği ilişki, teknolojinin hızına ayak uydurmaya çalışan sanatın, geleneksel sanat formlarından ayrıldığı en önemli nokta hız kavramının sanata olan etkisi nedeniyle ortaya çıkmıştır. Teknolojik gelişmeler çok hızlı ve kısa sürede kendine yer açarak sanata dair kuram ve kavramlarında değişmesine neden olmuştur (Somuncuoğlu, 2019, s. 28).

2.2.1. Sanat Eğitiminde Teknoloji

Bilgisayar teknolojisinin sağlamış olduğu dijital ortamların sanat eğitimi çerçevesinde bilinirliği en alt seviyededir. Bu duruma sebep olarak eğitim sisteminin çarpıklığı, sanat eğitimine değer verilmemesi ve sistemin yeniliklere açık olmaması gösterilebilir. Çocuk veya yetişkin olsun resim sanatı ile ilgilenen her yaştan bireyin çağın gerektirdiği teknolojilere hakim olması, benimseyerek algılaması, sanatsal ürünlerinde özgün ve kaliteli bir yol izlemelerini sağlayacaktır. Asıl önemli nokta sanat eğitiminin sanatsal çalışmalar bağlamında bilgisayar teknolojisini doğru şekilde tanımlayarak, bireylere teknolojinin bir amaç olmadığını, özgün sanatsal çalışmaların üretimine katkı sağlayan bir araç olduğunu öğretebilmektir (Alakuş, 2005, s. 139).

Günümüzde internet tamamen iletişim ortamıdır. Birçok haberleşme ağı bilgisayar ortamı ile oluşturulmaktadır. Bu durumda görünen şu ki, bilgisayarlar arasında kurulmuş olan haberleşme ağlarına internet adı verilir. Bireyler internet sayesinde dünyanın her yerinden haberleşme sağlayabilmektedir. Bilgisayar teknolojisi aracılığıyla gazete, dergi, makale okuyabilir, elektronik posta ile iletişime geçebilir, yazılı, görüntülü ve sesli tüm bilgilere ulaşabilir, kütüphanelere bağlanabiliriz bu özellikler çerçevesinde dünya geneli haberleşme ağı olarak çağa damgasını vuran etkisinden söz edilebilir. Bu sınırsız erişimi sayesinde sanatçılarda kendilerini bu platformun içerisinde bulmuşlardır. Sanatçılar eserlerini daha geniş kitlelere hatta dünya geneline, yasaksız ve sınırsız bir şekilde teknoloji olanakları sayesinde ulaştırmaktadırlar. İzleyicilerde bu platformda yerini alarak internet üzerinden, eserlere ve sanatçılara ulaşarak, onları incelemek, onlarla iletişime geçmek, etkileşimde bulunmak aynı zamanda da bu platform bireyleri sanat ortamına da itici bir güç özelliği kazandırmaktadır (Yücel, 2002, s. 48). Böyle bir duruma ek olarak galeriler ve müzeler de sanat yapıtlarını, koleksiyonlarını internet ortamında sergileyerek izleyicilerin kolay bir şekilde ulaşabilmelerini sağlamaktadırlar (Wands, 2006, s. 8). Bu

durumda artık sanatın varlığındaki değişim ve gelişim sürecinden bahsetmek mümkündür ki sanata her yerde erişim sağlanabilmektedir. Teknoloji ile birlikte evlere, internet erişiminin bulunduğu özel veya kamusal alanlara kadar her yere uzanmaktadır.

Tarihsel açıdan ele alındığında günümüz sanat ve teknoloji ilişkisi önceki yıllardan oldukça farklıdır. 21. Yüzyılın sanat dünyasında teknolojinin doğrudan ve daha derinden etkilediğini söylemek mümkündür. Bilgisayar teknolojisi insanın yerleşik yapısını oldukça farklılaştırarak sanallık her alandaki gerçeğin yerini almıştır. Bilgisayarlar insanın doğasına bir tehdit aslında bunun nedeni insan hafızasını yok etmeye adaydı. Hiçbir kapasitenin taşıyamayacağı yükü taşıyabilecek yapısı ve belleği ile bilginin depolanması, aktarımı, dolaşımı kapsamında önemli özellikler barındırmaktadır. Bu durumda bireyde algı yapısında değişikliğe uğrayarak sanatsal yaratının görsel algı kısmında bilgisayar teknolojisi insan algısını bambaşka şekilde somutlaştırmaktadır. Böyle bir gelişme sonucunda yeni bir sanatsal dili oluşumundan bahsetmek mümkündür (Elitsoy, 2008, s. 94).

İçinde bulunduğumuz çağ, sorun çözebilen, yaratıcı düşünebilen ve farklı yaklaşımlar geliştirmede güce sahip olan bireylerin yetiştirilmesini gerektirmektedir. Bu durumda yalnızca geleneksel eğitim bireyler için satır boşluğu yaratacaktır. Geleneksel eğitilmiş insan tanımı yeterli olmayacağından değişmek durumunda kalacaktır. Yalnızca okuma, yazma, aritmetik bilgilere sahip olan kişilere geleneksel eğitilmiş insan denilebilmektedir. İçinde bulunduğumuz bilgi ve teknoloji toplumunda ise; yaratıcı, sorgulayan, gelişime hazır, değişimleri takip eden ve hayatında uygulayan, bilgi teknolojilerini kullanan eğitilmiş insanlar şeklinde tanımlanabilmektedir (Durecker'den aktaran Türe, 2007, s. 14).

Eğitilmiş birey bilgiye nasıl ulaşacağını bilen, yeni fikirler üretebilen ve bunu çevresiyle paylaşabilen yapıda olmalıdır.

Sanat eğitimi insana özgü bir gereksinimdir, insanın yeni fikirler üretmesinde, yaratıcı düşünebilmesinde, ruhsal çözümler yaparak yeteneğini olgunlaştırmasında sanat eğitiminin anlamı güç kazanmaktadır. Eğitim ve öğretimin amacı, insanı özünde doğruya yönelen, ruh sağlığında denge bulmuş kişi haline getirmektir. Bunun yanında kişinin yeteneklerini keşfetmesi, zihinsel üretimlerde bulunarak bir şeyler ortaya koymasını sağlar. Sanat eğitiminde tam olarak bu tanımı kapsadığını söylemek mümkündür. Son yıllarda dünyadaki hızlı değişimle yenilikler her alanda etkisini göstermektedir. Bilginin toplanması, işlenmesi, aktarılması gibi durumların söz konusu olduğu eğitim ve öğretim içerisinde bilgi ve iletişim teknolojisinin her alanda yenilikler yaptığı bir dönem yaşamaktayız. Teknoloji çağı olarak adlandırılan bu dönemin özelliği, toplumsal yaşantı

dışında eğitimde de bazı değişimleri zorunlu hale getirmiştir. Bu bilgi eksenindeki değişim ve gelişim beraberinde eğitimden beklentileri de farklılaştırmıştır. Geleneksel eğitim anlayışı günümüzde yetersiz kalmaya başlayarak eğitim öğretimde ve hatta sanat eğitimi içerisinde de var olan yapı ve işlevleri, içerikleri köklü değişim ve dönüşümlerle yeniden planlama yapmayı zorunlu kılmıştır. Bu teknoloji çağında doğru planlanmış bir eğitim sistemi ile sanatsal değerler içerisinde eğitim alan bireylerin daha bilgili ve yaratıcı kişiler olması sağlanabilecektir. Bireylerin sanatsal zekaları ve yaratıcılıkları gelişerek ilerlemeler sağlanırsa fiziki ve düşünce yetenekleri farklılaşarak sentez güçleri artacaktır (Türe, 2007, s. 18-21).

Sanat eğitimi alan bireylerin görsel sanatlar alanında teknolojik araçlar destekli eğitim almaları kişisel gelişimleri açısından oldukça önemli kabul edilmektedir. Sanat eğitiminde kullanılan bilgisayar, tepegöz, slayt makinası gibi teknolojik araçlar bireyin daha fazla duyularına hitap ederek olumlu etki sağlamaktadır. Bireylerin eskiz ve çalışmalarını teknoloji ortamında dijital programlarla daha kısa sürede ve farklı yaratıcılıklarla yapması sağlanmaktadır. Teknolojik destekli sanat eğitiminden verim elde edebilmek amacıyla gerekli teknolojik destekli müfredat programlarının hazırlanması, eğitimin sağlanabilmesi için gerekli olan tüm teknolojik cihazların temin edilmesi, sanat eğitimcilerinin mesleki alan bilgileri, yeteri düzeyde teknoloji deneyimi gibi unsurların eksiksiz olması gerekmektedir. Sanat eğitimi sanatın ve teknolojinin iş birliği sonucuna dayanmaktadır. Bilimin, teknolojinin ve sanatın asıl amacı insana hizmet ederek yeniyi keşfetmesini sağlamaktır. Sanat eğitiminde duygular ve zihinsel yetenekler geliştirilirken teknolojik destekli eğitim sistemlerinde zekanın da geliştirildiği gözlenmektedir. Sanat duygu ve düşüncelerin iç içe geçmiş halini yansıtırken, teknoloji öğrenme ve gelişim sürecinde etkili bir yardımcıdır (Şengül, 2006, s. 4-5). Teknoloji destekli yapılan bazı uygulamalar sanat eğitiminde eksikliği hissedilen olgular neticesinde ortaya çıkmaktadır. Geleneksel sanat anlayışını yetersiz kılan bazı materyal eksiklikleri teknolojinin var olmasıyla yeri doldurulmaya çalışılmaktadır. En temel sayılabilecek canlı model eksikliği desen çalışmaları açısından, sanat eğitimi müfredatının planlanmasından başlayarak uygulamalı sanat eğitimi çalışmalarının üretim aşamasına değin temeli sarsan olgu kabul edilmektedir. Teknoloji sanat eğitiminde araç olarak kullanılması gereken bir olgu iken özellikle de canlı model ihtiyacı duyulan bazı derslerde birinci dereceden amaç haline dönüşmektedir. Bu durum sonucunda teknoloji olgusu yapay çözüm üretirken aynı zamanda da sanat eğitimi içerisinde üretilen çalışmalarda niteliğini olumsuz yönde etkilemektedir.

2.2.2. Sanat Teknoloji İlişkisi Ve Toplum

Tüm toplumların geçmişten günümüze uzanan tarihleri incelendiğinde toplum ve sanatın daima karşılıklı olarak etkileşim içinde oldukları görülmektedir. Bu etkileşim sanata ve sanatçıya farklı şekillerde yansiyarak etkileşim sağlamakta olup insanın toplumsallaşmasında, düşünce yapısında, sanatsal sosyal yapısının oluşmasında, estetik beğeni düzeylerinin gelişmesinde ve insanın duygu durumunun daha düzenli hal bulmasında kendini gösterebilmektedir (Alakuş ve Mercin, 2009, s. 39).

İnsan yaşamının var olmasından bu yana tüm dünya dillerinde ve bizim dilimizde de Yunanca “tekhne” anlamına gelen teknoloji adı altında şekillenen somut örnekler uygulanmaktadır. Bu durum her ne kadar ilkel olsa da burada uygulanan teknik olgu ve uygulanan yöntemlerin her biri teknoloji varsayılmaktadır. Teknolojinin ilk olarak ortaya çıkmasına insan oğlunun gereksinimleri ve varlığını devam ettirmesi isteği neden olmuştur. İletişim araçları, makineler, mamul maddeler, ve bazı araç gereçler binlerce yıllık bulgular ve deneyimler sonucu ortaya çıkarılarak bugünde kullanımı devam etmektedir (Çakmak, 2007, s. 7).

Sanat sürekli değişim içindedir aynı zamanda özgür ve bağımsız yapıya sahiptir. Çağın kendi içinde değişimlerine, istek ve arzularına ayak uydurarak farklı oluşumlar sergiler. Sanat birçok bilim dallarıyla ilişki içinde olsada özdeş değildir. Teknoloji kendi içinde özgürlüğe çok fazla yer vermez oysa sanat kendine has özel güçleriyle problemlerle özgürce mücadele edebilmektedir. Sanatsal gelişmeler toplumsal yapının dışı vurumu şeklinde ifade edilirken teknik ve teknolojik üretimler birincil ve direkt etki sağlamaktadır (Yücel, 2002, s. 8).

İlk çağlardan bu yana farklı saydığımız bu iki özellik mühendis dediğimiz kişiler tarafından uzman şekilde yürütülmesini doğurdu. Teknolojiyi üreten bunun yanında yaratıcılık ve tasavvur özellikleriyle sanat yönüyle gelişmiş olması, ortaya çıkan ürünü değerli hale getirir. Bir mühendis yapmak istediği teknoloji ürününü öncelikle kafasında tasarlayıp ardından kağıda aktarır, yapmak istediği ürünü karşıya açık bir şekilde aktarmak zorundadır. Bu nedenle bir mühendisin hem teknoloji bilgisi olmalı hemde sanatsal yönüyle kafasında belirlediği tasarımı anlaşılır bir tarzda karşıya iletmesi beklenir (Çakmak, 2007, s. 9). Bu duruma örnek olarak da mühendislik dehası Leonardo da Vinci’yi söylemek yerinde olacaktır.

Bireyler arası ilişkilerin değişmesi toplumsal değişim olarak açıklanmaktadır. Bu toplumsal değişim kuralların, değerlerin değişmesi, üretim ve mülkiyet alanında anlam ilişkilerinin gelişmesi, toplumsal değişimin açmış olduğu bu yolda aslında temelinde teknoloji ve ideolojiyi barındırır. Toplumsal değişim ya da kendi başına değişim ilk başladığı andan teknoloji ve ideoloji bu durumdan etkilenmeye ve birbirini etkisi altına almaya başlar (Kongar, 1981, s. 22). Bu bağlamda teknoloji varlığı toplumsal değişimin temelini oluşturan unsurdur. Var olan ideoloji teknolojiden etkilenerek değişim söz konusu olduğunda bir döngü içerisinde bu durumdan toplumunda etkilenip her zaman bir değişim içerisine girmesi temelde yatan asıl nedenlerin açıklaması anlamına gelir.

Sanatı toplumdan bağımsız düşünmek oldukça yanlış bir olgudur. Sanat ile toplum arasında çok derin bir bağ vardır. Bir sanat eserinin içinde bulunduğu çağı yansıtacak şekilde benzerliğini ancak toplumdan esinlendiği şeklinde açıklayabiliriz. Böyle bir benzerlik söz konusu olduğunda sanatçının kişisel isteğinin ifadesi şeklinde açıklanması mümkün değildir ancak metafizik yönden açıklanması olasıdır. Sanat içinde bulunduğu kişisel duygu ve olayları bir noktada farkında olmadan aşar bu durumda çağın gerektirdiği şekilde toplumun yansımalarını malzeme edinir. Toplum bir sanat eserini beğenir ya da beğenmez, izler ya da izlemez burada reddedilen sanatçının kişisel benliğinin yansımaları değildir, insanlığın değişmeyen ve kabul edilemeyen özelliklerinin reddedilmesidir (Read, 2014, s. 122).

Bilim ve teknolojinin günümüzde hızla ilerlemesi sanatın ve toplumun büyük ölçüde etkilenmesini sağlamış birçok alanda yapı ve işlevleri değiştirmiştir (Yetim ve Göktaş, 2000, s. 56).

2.2.3. Günümüz Resim Sanatı Bağlamında Teknoloji

Teknolojinin gelişmesiyle değişen yaşam şartlarıyla beraber sanatta bu durumdan etkilenerek değişime uğramış, yeni malzeme ve tekniklerle farklı biçimler yakalayarak günümüze kadar gelmiştir. Değişim içerisinde olan bu toplumsal yapıya ilk tepki Kübist ve Empresyonistlerden gelmiştir. Bu tepkiyi nesneyi parçalayarak gerçek görünüşünün yok olmasıyla göstermişlerdir. Daha sonra nesnenin dış görünüşü soyut akımı benimseyenler tarafından anlatım konusu olarak reddedilmiştir. Teknolojinin modern hayata getirdiği hareket, hız, sürat fütürizm akımı içerisinde güzelliği övülmeye başlamıştır (Turani, 2000, s. 582-600).

Geleneksel sanata karşı olan bu akımlar Dadacılık akımı ile yeni anlatımlar bulmuş, Duchamp'ın hazır nesneleri yeni anlatım dili olarak kullanıldığı ortaya çıkmıştır (Rona, 1997, s. 417).

Sanatçı aklının sınırlarını zorlayan çalışmalara yönelerek doğayı taklit yeteneğinden uzaklaşmış diyebiliriz. Sanatçı artık teknolojiyi kendi hizmeti altına alarak yapacağı işi daha az zahmetle, maliyetle yapıp aklının üstünlüğünü ispatlamıştır. Daha sonraki yıllarda kavramsal sanat ortaya çıkmıştır. Tüm bunlar sanat eğitiminde farklı şekilde ele alınmasına yol açarak çeşitli düşünceler ve kuramlarla disiplinler arası yapının oluşmasına ve bu yapıya hizmet etmesine neden olmuştur. Günümüz sanatı çağdaş sanat olarakta tanımlanmaktadır. Temeli 1960'lı yıllara dayanmaktadır. Bu yıllarda hızla gelişen teknoloji bambaşka görünümlere dönüşerek izleyicinin beğenisine bambaşka şekilde çıkmakta adeta hayran bırakan özelliğiyle düşündürücü ve şaşırtıcı bir enerji dinamiğine dönüşmüştür. Günümüz sanatı içerisinde sanatçılar özgür bir ifade alanı olarak Kavramsal sanatı bulmuşlardır. Kavramsal sanat, bir düşünceyi bir duyguyu iletmede çeşitli nesnelerin, doğanın, insanın kendisinin kullanılmasına karşı çıkarak hiçbir zaman sanat yapıtı olarak kullanılmaması gerektiği düşüncesine sahiptir. İllaki bir yapıt aranacak olunursa bu yalnızca sanatçının düşüncesi ve kavramdır (Özayten, 1997, s. 971).

Geleneksel sanat anlayışından uzaklaşan sanatçılar, sanatın hayatla bütün olarak toplumdan bağımsız düşünülmeden asıl hayatın kendisi olması gerektiğini savunmaya başlamıştır. Teknolojinin toplumda yarattığı bu hızlı yaşam hali çabucak tüketmeyi de beraberinde getirmiş ve bu durum sanata da yansımıştır. Sanatın yaşam gibi akıp gitmesi, müze ve galerilerde sergilemek yerine anında tüketilmesi düşüncesi Happenning adında eylemlerin doğmasına neden olmuştur. Happenning eylemleri belgelemek adına videolar çekmişlerdir. Teknolojinin sağlamış olduğu bu olanak başta belgeleme aracıyken, teknolojinin bu olanağını keşfetmeye başlayarak video sanatının doğmasına zemin hazırlanmıştır (Şengül, 2006, s. 36).

Sanatçılar günümüzde hızla yayılan teknoloji ve yarattığı imkanları dikkatle takip etmektedir. Teknolojinin sanatçıya bir eser üretirken farklı ifade şekilleri sunması, farklı teknik ve yöntemler deneme imkanı tanınması, sanatçının kendini ifade ediş şeklini değiştirme fırsatı sunmuştur. Sanatçıların bilgisayar kullanmasıyla yeni sanat biçimleri ortaya çıkmıştır. Bilgisayar aracılığıyla ortaya çıkan bu yeni sanat biçimleri hayatın içerisinde farklı tasarımlar şeklinde karşımıza çıkmaya başlamıştır.

Günümüz sanatı içerisinde gelişen teknoloji aynı zamanda erişilmesi kolay hale gelmiş nitelik anlamında ucuzlayarak sanatçılara sınırsız ifade biçimi imkânı sağlamıştır (Wands, 2006, s. 98-99).

Teknoloji araçları, imgelerin sonsuz sayıda kopyasını çıkarma, uzak mesafelere ileterek fikir ve bilgi değiş tokuşunda bulunma imkanları sağlamaktadır. Bu imgeler teknolojik ortamda taranabilir, yeniden işlenebilir, düzenlenebilir, silinebilir, internet aracılığıyla da uzak mesafelere iletilebilir duruma gelmiştir (Şahin, 2010, s. 33).

Sanatçı artık özgün ve asıl malzemeye çalışan üretken biri olmaktan uzaklaşarak var olan nesnelerin yerine yerleştirilmesi görevini üstlenmiştir.

1980 yıllarından itibaren bilgisayarla çalışan sanatçıların sayıları oldukça artmıştır. Her ne kadar bazı sanatçılar üretilen eserlerin hangi araç-gereçlerle ortaya konulduğuna aldırış etmesede, müze ve sanat galerilerinde yerini alan bu eserler birçok tartışmayıda beraberinde getirmiştir. Bu durumun nedeni başka görüşe sahip olan sanatçıların bilgisayar ortamında elde edilen bu çalışmaların sanat niteliği taşımadığı fikrini savunmalarıdır. Aslında günümüz sanatında var olan bilgisayar teknolojisi tek başına bir eser üretmez bir işe yarayamazdı. Bilgisayarda bir insan ürünü olduğu gibi bilgisayarda üretilen eserlerde insan ürünü, insan aklı, sayesinde ortaya çıkmaktadır. Geleneksel yöntemlerle akla gelmeyecek yaratıcılık gücünü bilgisayar sunmaktadır. Sanatçı bilgisayar ortamında dilediği gibi formları tekrarlayabiliyor, alternatif fikirlerle şekillerle oynayabiliyor, daha hızlı, daha kolay yollar keşfedebiliyordu (Greh, 1990, s. 3).

1990'lı yıllardan sonra gelişen bilgisayar teknolojisi internetinde gelişerek devreye girmesiyle dijital devrim yaratmıştır. Teknolojinin sunduğu imkanların fazlalığı sanatçıların teknoloji kullanımını araç olarak mı, ortam olarak mı, konu olarak mı kullanma seçeneklerini yaratmıştır (Christiane, 2003, s. 133).

Sanatçıların interneti, yaratım süreçlerine dahil ederek yeni bir sanat aracı olarak kullanmaya başladıklarını söylemek mümkündür. Kullanılan dijital materyaller yaratım süreçlerinin ilk akla gelen gereçler kategorisinde bulunmaktadır. Bilgisayar teknolojisi sanatçılara geçmişte var olmayan türde eserler üretebilme, yaratıcılıkta bulunabilme imkânı sağlamaktadır. Örnek olarak, elle yapılması mümkün olmayan ya da zor olan karmaşık örüntüleri bir taşta, mermere oymak yerine bilgisayar teknolojisinin sağlamış olduğu üç boyutlu veri tabanlarıyla oluşturarak heykel çalışmalarını, internet sayesinde her taraftan insanları tek çatı altında toplayarak etkileşimli enstelasyonları ve kurgulanması zor sayılan

gerçekliğin yerini alan sanal dünyaları sayesinde gerçekleştirdiklerini söyleyebiliriz (Wands, 2006, s. 8).

Sanat üretiminde geleneksel araçların yerini artık bilgisayar yazılımlarının sağlamış olduğu sonsuz renk paletleri, sınırsız fırça efektleri ve kalem etkileri almıştır. Bilgisayar ortamında sanat üretiminde bulunan bireyler resim araçlarının nitelikleriyle ve özellikleriyle her türlü oynayabiliyor ve kendilerine özel tarz oluşturabiliyorlar. Burada yazılımlar öyle çok olanak sağlıyor ki sanatçı istediği doğrultuda sanal üretimde bulunabiliyor. Bu sanal üretimleri daha sonra baskı araçlarıyla arzu ettiği boyut ve yüzeylerde somut şekle dönüştürebiliyor. Üretilen bu çalışmalar sanatçı tarafından istediği kadar çoğaltılıp çıktılar alınarak her birinin üzerinde istediği şekilde denemeler yapabiliyor geleneksel yöntemler kullanarak manuel dokunuşlarla da yaratma sürecini sonlandırabiliyor. Böyle bir durumda bilgisayarda üretilen çalışmaların somut işlere dönüştürülmesi, sergilenmesi sanat niteliği taşıyıp taşımadığı konusunda tartışmalar başlatmıştır. Aynı tartışmalara maruz kalan fotografa ilk çıktığı yıllarda olumlu olumsuz fikirlerle sanat olup olmadığı konusunda eleştiri yağmuruna tutulmuştur (Deborah, 1990, s. 20). Sonu gelmeyecek olan böyle bir tartışma geleneksel konu ve malzemelerden kopamayan sanatçılar ve yenilikçiler arasında her dönem süregelmiştir. Geleneksel konu ve malzemelere bağlı olan bu sanatçılar sanal üretimin doğallıktan, gerçeklikten ve emekten uzak olduğu fikirlerini savunmaktadırlar. Bilgisayar çıktısı üzerine bir iki müdahale sonucu ortaya çıkan çalışmaların sanatsal niteliğini sorgulamaktadırlar.

Birçok bireyin etkileşimde bulunarak kısa sürede ve anında değiştirmesi mümkün olmayan bir ürünü bilgisayarla yapabilmesi mümkündür. Sanatçı, teknoloji adı altında bilinen bilgisayar sayesinde çok kısa sürede daha çok üretim yapabilmekte, daha çok deneme yapılma şansı bulabilmektedir. Fakat bu durumdan kaynaklanan sonuç ise sayıları artan, boyut ve nitelikleri bakımından küçülen, adeta seri üretimi hissettiren yalnızca teknik bilgi sahibi olan uzmanlarca anlaşılan mekanik bir dünyada yaşamayı doğuruyor. Bu yaşam içerisindeki mekanik baş kahraman bilgisayar nesnesidir (Atik, 1997, s. 30).

2.2.4. Sanat ve Tüketim Kültürü

Latince “Cultura” anlamına gelen kültür kavramı yetiştirip büyütme, aydınlanma çağı evresinde insan beyninin geliştirilmesi, anlamına gelmektedir. Tarihsel süreç içerisinde incelenen kültür kavramı, uygarlık terimine eş değer karşılığı sayılan Latince “civilis” anlamında da kullanılmıştır (Erdoğan ve Alemdar, 2005, s. 20).

Tüketimin kendisini artık bir kültür gibi görmeye başlamamız, tüketim kültürü kavramının oluşmasına neden olmuştur. Bu kavram tüketim toplumunun kültürlerine göndermedir. Gündelik tecrübeler, yaşam içerisindeki pratikleşmenin yeniden örgütlenişi ve simgesel üretim gibi bütünsel tüketime yönelik bir hamle olduğu varsayımına dayanır (Featherstone, 2005, s. 185).

Bauman (2014)'a göre günümüz toplumu tamamen bir tüketim toplumdur. Tüketim ürünlerinin aşırı üretilip tüketilmesi, tüketim toplumu oluşacağı sonucunu beraberinde getirmeyebilir. Yalnızca modern toplumun tüketim toplumu olabildiği konusu üzerinde durarak, bir tüketim toplumundan söz edildiğinde tüm bireylerin bazı ürünleri tüketmesinden dolayı akıllarda oluşan bu tespitten daha da fazlası vardır. İnsanlar hatta doğada var olan tüm canlılar geçmişten bu güne yaşam başladığı andan itibaren durmadan tüketiyor. Geçmişte atalarımızın var olduğu toplum, o zamanın modern toplumu ve endüstriyel çağ nasıl ki üreticiler toplumuysa, şimdi günümüz toplumunda tüketiciler toplumdur (s. 92).

Tüketim kültürü sanat bağlamında düşünüldüğünde sanatçıların daima üretmekte olduğunu, bir seri içerisinde benzer sanatsal çalışmalarla piyasanın hızına ayak uydurmaya çalıştıklarını görmekteyiz. Uluslararası çapta büyük galerilerin iki ay gibi kısa zaman diliminde neredeyse üç, dört sanat fuarlarına katıldıkları göz önüne alınırsa, sanat üretiminin nasıl bir tüketim nesnesine dönüşerek bu kaosu içerisinde, sanat niteliğinde ne seviyede olduğunu anlamak zor olmayacaktır. Burada söz konusu durum içerisinde izleyici içinde bir zorluktan bahsetmek mümkündür. Sanat izleyicisi, bir projeden diğerine yetişmek için çabalayan sanatçıyı takip edebilmek adına o da maruz kaldığı bu kültürel yoğunluğa yetişmeye çalışan antropolog gibi olacaktır. Bu durumda sanat ürünlerinin tarihsel inceliklerini, anlamsal genişliğini bilmek zorundadır. Nitekim bu yoğunluk sanat ortamındaki başta küratör ardından eleştirmenleri bile zorlayabilir (Foster, 2009, s. 14).

Sanatçılar tarafından üretilen sanatsal alıntılardan eserlerde tercih edilen malzemelere kadar tüketim kültürünün etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Sanat hızla el değiştirerek, hızla tüketilebilmektedir. Sanat eseri tüketim nesnesi olarak artık tamamen bir metadır. Meta kabul edilen sanat, tüketim kültürleri üzerinde farkındalık yaratma amacıyla gerçeklik arayışına vurgusunu sanat objesi üzerinden yapmaktadır. Tüketim kavramı, psikolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel bir olay olup bireysel bir hareket değildir. Bu durum toplumsal bir faaliyet olarak açıklanmaktadır (Sevilay, 2019, s. 9).

Tüketim kavramı bu olgular doğrultusunda incelendiğinde sanatla kaçınılmaz bir ilişki içinde olduğu anlaşılmaktadır.

Tüketim kültürü ile sanat ilişkisi günlük hayatta kullanılan tüketim nesnelerinden hareketle sanatı tepkisel kullanarak, günlük kullanılan nesnelerin sanat nesnesi haline dönüştürülerek tekrar kullanılması bu görüşteki sanatçıların tüketim kültürüne başkaldırısı şeklinde ürettikleri eserlerle günümüze kadar ulaşmaktadırlar. Günümüzün bizlere dayattığı, yaşamımızın merkezine giren televizyon ve kitle iletişim araçları, insanı bu yoğun görüntü sunumlarına çekerek tamamen hazır ve alıcı kişi haline getirmektedir. Bu araçlar sayesinde bellek birikimine gerekli olan yaşanmışlık bir kenara itilmektedir. İnsan zihni gereksiz ve kopuk bilgilerle yetersiz şekilde dolmaktadır. Bu araçlar ne yazık ki sanat üretimlerinin oluşmasını engelleyip sanatçının tüketim tohumunun atıklarına dönerek yaratma sürecinde kullandığı melzemeleri hurdalar arasından elde etmesini sağlamaktadır (Turani, 1998, s. 111).

Tüketim kültürü günümüz sanatında çok büyük etki yaratmaktadır. Pek çok coğrafyada kendini gösteren tüketim kültürü, kapitalist bir düzeni insanlara aşılayıp aynı zamanda kültürler arası etkileşim oluşturmaktadır (Başar, 2012, s. 43).

İçinde bulunduğumuz dönem tamamen dolaylı ya da dolaysız şekilde tüketim kültürüne hizmet etmektedir. Bu açıdan bakıldığında oluşturulan sanat eseri tamamen tüketim nesnesi olarak görülmektedir. Çünkü günümüzde sanat eserleri değer taşıyan taşımanın meta haline dönüşerek uçuk fiyatlara alıcı bulmaktadır. Bu açıdan bakıldığında herhangi bir kar amacı olmaksızın sokağa bırakılan bir sanat hareketi yani sokak sanatı tüketim kültürüne dayanan popüler sanatın karşısında belirmediğini söylemek mümkündür. Sokak sanatında önemli yer edinen sanatçılar, günümüzde eserlerini tüketim kültürüne eleştirel bir tavırla üretmektedirler (Sevilay, 2020, s. 81).

2.3. Dijital Sanat

Dijital sanat birden fazla sanat türünü kapsamaktadır. Dijital sanat, başta resim, heykel olmak üzere sanatın her alanında etkisini gösterebilmektedir. Geniş bir yelpazeye sahip olan dijital sanat, bu yönüyle sanat çalışmalarında tek bir estetik değer yansıtmamaktadır. Sanat yapıtlarında kullanılan malzemenin değişmesiyle, sanata ait kavramları da değiştirdiği gibi sanat dahilinde kullanılan teknolojilerinde gelişmesine katkı sağlar (Somuncuoğlu, 2019, s. 35).

2.3.1. Geleneksel Sanat Anlayışından Dijital Sanata Geçiş

Geleneksel sanat anlayışından dijital sanata geçiş evresinde teknik üretime geçişle beraber sanat yapıtlarında, teknolojinin izlerine rastlamak mümkündür. İlk olarak bu geçiş evresinde fotoğrafın ortaya çıkması ile sanatın biriciklik değeri sarsılmıştır. Dijital çoğaltmaların önünü, fotoğraf negatiflerinin çok sayıda baskıya dönüştürülerek çoğaltılması durumu açmıştır (Benjamin, 2014, s. 59-61).

Sütçü (2012)' nün belirttiği üzere “dijitalliğin en önemli fonksiyonu, nesneleri sanallaştırması, çoğaltabilmeye ve elektronik ağlar üzerinden iletebilmeye olanak tanımasıdır” (s. 84). İfade edilen bu yaklaşımla dijital teknolojilerin sanatsal yapı üzerindeki etkisinin çok büyük olduğuna vurgu yapılmaktadır.

Benjamin (2012) fotoğrafı taklit, kopyalama, sanatsal üretimler içerisinde çoğaltılabilir özellikleriyle ele almaktadır. Benjamin (2012)' e göre, fotoğraf sanat üretiminden farklı olarak anlık görüntü olmasıyla yalnızca tarihi belge niteliğindedir. Sanat üretimi sürecinde el becerisi ile birlikte doğanın yorumlanmış şeklinin aktarımı söz konusuysa fotoğraf makinası teknolojisinin gerçeği olduğu gibi aktarmış olması, hiçbir yorum özelliği olmadan, sanat çalışmalarını etkileyerek taklitle sürüklemesi, bu çalışmaların gerçeklik ve nitelik bakımından değer kaybetmesini sağlamıştır (Benjamin, 2012, s. 10).

Tarih boyunca sanat ve teknoloji birbiriyle ilişkilendirilerek doğru orantılı gelişmiştir. Üretim süreçleri, insanın sanat ve teknolojiyle olan ilişkisinden etkilenecek şekilde şekillenmiştir. Teknoloji değişim ve dönüşüm içerisinde insanoğluna farklı yöntem ve teknikler sunarak üretim sürecinin gelişmesine katkı sağlamıştır. Teknolojinin varlığı sanat ortamında doğayı yansıtmak yerine tamamen farklı deneyimler sunan bir deney görüntüsü üstlenmiştir. Sanatçı bilgisayar teknolojisini kullanarak manuel şekilde elde edilemeyecek her türlü çalışma ve yöntemi dijital ortamda gerçekleştirmiştir. Geleneksel sanat anlayışı içerisinde teknolojinin dahil olması başlangıçtan günümüze farklı evrimlerle, gerçeğin anlamı, içeriği, konumu tamamen değişmiştir. Dijital ortamlarda gerçekleştirilen birçok çalışmalarla sanallık her alanda ve durumda gerçeğin yerine geçmiş, sanat üretiminde ön planda olmaya başlamıştır. Günümüzde geleneksel sanat içerisinde teknoloji üretimleri, dijital sanatı süregelen sanat tarihine dahil ederek yeniden ele alınması gerektiğini zorunlu kılmaya başlamıştır (Sağlamtimur, 2010, s. 216).

Geleneksel sanat anlayışı içerisinde teknolojinin hızla gelişip yayılmasıyla birlikte yeni sanat akımları ortaya çıkmıştır. Duchamp ve Warhol'un dijital sanat anlayışına katkıları

oldukça fazladır. Daha sonra birçok sanatçıya da ilham olmuşlardır. Dijital sanatın kökeni aslında çok eskiye dayanmaktadır. 1. Dünya savaşıyla sanatçılar burjuvaya ve endüstrileşmeye bir tepki olarak geliştirdikleri deneysel tarzda çalışmalarla bu yönde eserler meydana getirdikleri görülmektedir. Hazır nesne, fotomontaj, kolaj, performans, politik eylem içeren dijital çalışmaların yer aldığı görülmektedir (Erkayhan ve Belgesay, 2014, s. 45-62).

Geçmişten bugüne sanatçılar eserlerini üretirken zamanın teknolojisinden kopmayarak teknolojiyi bir araç olarak görüp malzeme zenliği yaratmışlardır. Sanatsal üretim, geçmişten günümüze üç aşamayla bahsedilecek olunursa geleneksel yöntem, mekanik yeniden üretim, dijital yöntem şeklinde sıralanabilmektedir. Geleneksel yöntemlerle üretilen eserlerin biriciklik değeri dijital ortamdaki mekanik yeniden üretimle yok olmuştur. Günümüzde dijital yöntemle birlikte bilgisayar olanaklarıyla sanal eserler üretme ve sayısal yazılımlarla görüntü üretimi yaygınlaşmıştır. Fakat geleneksel sanat ve mekanik yeniden üretim anlayışında olan toplumlar bilgisayar teknolojisiyle üretilen sanat çalışmalarını kabul etmekte olumlu yaklaşmamışlardır. Dijital teknolojinin hızla gelişmesiyle çağdaş sanat tarihi içerisinde geleneksel düşünce yapısının dijital sanata uyarlanması gerekli hale gelmiştir. Sanatçılar, mühendisler ve programcılar çalışmalarını gerektiğinde ortak yaparak ürün ortaya koymaya başlamışlardır (Sağlamtimur, 2010, s. 218).

Araç olarak dijital teknoloji: Dijital teknolojilerin sanatın yaratım sürecinde kullanılmasını kapsamaktadır. Müzik, resim, video, fotoğraf ve heykel gibi birçok sanat disiplinin üretim süreçlerinin dijital teknolojiler ile gerçekleştirilmesini kapsamaktadır. Bilgisayar dijital sanat üretimi için merkezi işleve sahiptir. Bu durum karmaşalara yol açmaktadır. Örneğin fotoğraf ve video alanlarında gerçeklik konusunda tartışmalara yol açmaktadır. Bir diğer durum ise, kopyalama, çoğaltma ve yeniden üretim konusunda yaşanmaktadır. Böylelikle görüntüler üzerinde değişiklikler yapılabilmekte ve istenildiği kadar çoğaltılabilmektedir. Bu durumda sanat eserine değer katan “biriciklik” özelliğini ortadan kaldırmaktadır. Buna karşın demokratik bir paylaşıma da olanak sağladığını söylemek mümkündür. Ayrıca kolaj yapma imkanı ve röprodüksiyon yapılmış sanat eserlerine ekleme ve çıkarmalar yaparak, pastiş ürünlerin ortaya çıkmasına olanak sağlamaktadır. Böylelikle Mona Lisa’ya bıyık takmak gibi farklı yüz uygulamaları gerçekleştirilerek postmodern kültür yansımalarına rastlanılmaktadır (Paul’dan aktaran Ürper, 2012, s. 21-24).

2.3.2. Dijital Sanat

Dijital sanatın “sayısal sanat” olarak adlandırıldığı tanımı mevcuttur. Dijital sanat üretimleri bilgisayarlar sayesinde gerçekleştirilmektedir. Üretimi sağlanan sanatsal çalışmalar sanal ortamdadır, burada bilgisayar araç olmaktan öteye giderek amaç haline gelmiş üretimin asıl alanı haline gelmiştir. 1960’ lı yıllardan sonra sanatçılar dijital ortamlarla deneysel çalışmalar yapmışlardır. İlk olarak sinema, televizyon ve fotoğraf

alanlarında, daha sonra 1980 yıllarında bilgisayar, 1990' lı yıllarından ardından ise yaratıcı ortamları olarak interneti kullanmışlardır (Yücel, 2012, s. 30)

Dijital sanat kavramı birden çok isim altında değişime uğrayarak son halini almıştır. 1970 yıllarında “bilgisayar sanatı” daha sonraları “multi media” sanatı, yirminci yüzyıl sonunda ise “yeni medya sanatı” adını almıştır. 2005 yılında “Dijital sanat ve baskı sözlüğü”ne göre hazırlanan dijital sanat: “birden fazla dijital işlem ya da teknoloji ile yaratılan sanat” şeklinde tanımlanmaktadır (Johnson ve Shaw, 2005, s. 10).

Teknoloji geçmişten günümüze kadar içeriksel ve biçimsel olarak değişime uğramıştır. Radyo, faks, televizyon isimli kitle iletişim araçlarının yerini bilgisayar, yazıcılar ve dijital baskı makineleri almıştır. Tek bir çatı altında genelleyecek olursak bu ortama “dijital ortam” demek mümkündür (Avcı, 2013, s. 46).

Bilgisayar dijital sanat üretiminde geleneksel anlamda bir yardımcı araçtan vazgeçilmez bir ortak yaratıcı konumuna kadar uzanmaktadır. Bu bağlamda dijital sanat içerisinde bilgisayar sadece ifadeyi somut bir şekilde anlatmakta kullanılan, bir ressam için tuval, fırça veya boya gibi bir yardımcı araç değil, aynı zamanda üretim sürecine ortak olan bir yaratıcı konumuna ulaşmıştır (Sağlamtimur, 2010, s. 217).

Dijital teknolojiler sanat üretimleri bağlamında geleneksel yöntemlere göre farklı uygulama ve malzeme gerektirmektedir. Geleneksel bir çalışma yaparken fırçalar, kalemler, boyalar, kağıtlar, tuvaler, incelticiler vb. gibi birden çok farklı malzemeler gerekmektedir. Bu durumun tam aksine dijital teknolojiler kapsamında sanat üretiminde gerekli olan tüm malzeme dijital ortamda hazır bir şekilde vardır. Geleneksel tarzda uygulanabilecek her türlü etki ve efekt dijital ortamda da yapılmaktadır. Dijital teknolojiler sınırı olmaksızın sanat üretimleri üzerinde istenildiği zaman ekleme\çıkarma, yeniden renklendirme, silme, değiştirme ve tekrar boyutlandırma gibi işlemler yapabilme olanaklarına sahiptir. Bu işlemler sanatçıyı tek bir yüzeyde sınırlandırmadan bilgisayar ortamında gerçekleştirebilme imkânı sunar. Söz konusu dijital teknolojileri kapsamında bazı dezavantajlara da değinmek gerekir ki ekonomik yönden herkesin ulaşabileceği bir durum söz konusu değildir. Birçok bilgisayar teknolojisine sahip olmakta yetersiz kalacaktır ki nedeni çok iyi donanıma sahip olmayan bilgisayar çıktıları ne yazık ki sanatsal değerini ve kalitesini düşürecektir. Sanat üretimleri açısından en önemli dezavantaj ise eserlerin tamamen bir veri ürünü olmasıdır. Kopyalamanın sınırsız yapıldığı, üretilen her eserin baskısı alınarak çoğaltıldığı ya da silinip biranda yok edildiği bu dijital ortam, eserlerin biricik olma özelliğini ortadan kaldırmıştır (Sivri & Çınar, 2018).

Geleneksel ve orijinallerin özelliği sadece bir adet olmalarıdır. Hepsi insan ve kâğıt arasındaki bir araçla oluşturulur. Dijital sanat eserinin ise bu anlamda hiçbir farkı yoktur. Diğer temel problem, sonuca gidebilmek için yazılım ve donanıma bağımlıdır. Bu da özel divit uçlu kalem, hokka ve doğru mürekkebe bağımlı olmaya benzer. Yazılımın yeni versiyonları çıkar ve yaptığınız işi daha değişik bir şekilde yapma imkânı sunar, ancak yeni versiyon her zaman eski versiyon gibi başarılı sonuçlar vermeyebilir. Donanımın zamanla güncellenmesi gerekebilir ama her zaman şart değildir; ancak donanımın yeni versiyonlarında yeni yazılımlar bulunabilir. Tercih etmediğiniz teknolojik değişimlere adapte olmak zorunda kalabilirsiniz, teknolojinin gelişimi sizi buna zorlar (Ak, 2013, s. 921).

Yaşamın hemen her alanında dijital teknolojilerin kullanılması son yıllarda büyük oranda artmıştır bununla beraber çoğu sanatsal biçimin bilgisayarın işlem gücünden faydalanarak dijital ortama girmesine yol açmıştır (Paul, 2015, s. 27).

Dijital teknolojilerin sunmuş olduğu bazı olanaklar ve çalışmaya katkı sağlayan zenginliği, sanatçıların bu alana ilgi duymasına neden olmaktadır. “Dijital sanat” adı altında şekillenen bazı sanat türleri ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu sanat türleri internet sanatı, video sanatı, oyun sanatı, animasyon sanatı, dijital grafik sanatı, piksel sanatı gibi bilgisayar teknolojisiyle hayatımıza giren dijital sanat türlerinden yalnızca bazılarını oluşturmaktadır (Çokokumuş, 2012, s. 51).

Bilgisayar ortamının, görüntü yaratımında birçok farklı şekilde kullanılıyor olması dijital resmin tanımlanmasında karışıklığın ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Sanatçılar geleneksel çalışmalarına son şeklini vermeden önce bilgisayarı, eskiz amacı ile kullanmak, dijital kolaj tasarımları yapmak, fotoğraf üzerinde manipülasyonlar yapmak, grafik tasarımı veya sanal tuvalere dijital boyamalarla (geleneksel teknik betimleleriyle) resim yapmak gibi birçok biçimde kullanabilmektedir. Burada “dijital resim” tekniği ve “dijital boyama” tekniği gibi dijital sanat türlerinden bahsedilmektedir. Bilgisayar teknolojisi ortamında çeşitli yazılımlar (Adobe Photoshop, Paint, İndesign vb.) ve fare, çizim tableti gibi uygun donanımlar ile birlikte kullanarak, çeşitli uygulama araç-gereçleri (ıspatula, fırça, sprey vb.) ile sanal tuval üzerine sanal boya ve uygulamalarla resim yapmak mümkündür. Sanatçı dijital boyama yaparken tıpkı geleneksel yöntemle resim yapıyor gibi dijital ortamda resim yapabilmektedir bu yönü dijital boyamayı diğer tüm dijital resim tekniklerinden ayıran en büyük fark olarak bilinmektedir. Geliştirilen bu yazılımlar çeşitli boya kalemlerin, fırçaları, fiziksel yüzeyleri taklit etmeyle beraber akrilik, yağlı boya, sulu boya, pastel, karakalem gibi birçok farklı tekniği kullanabilme imkânı sağlamaktadır. Sanatçılar böyle bir durumda geleneksel yöntemlerle elde edemeyecekleri birçok ayrıntılı çalışmaları yaparak katmanlarla çalışabilme olanağını da elde etmiş olacaktırlar. Katmanlarla çalışabilme avantajları düşünüldüğünde sanatçılar istediği zaman yalnızca istediği katmana müdahale edebilir değiştirip, kaldırabilir veya yeni bir katman ekleyebilir.

Dijital ortamın sağladığı bir diğer avantaj istediği katmanı yakınlaştırabilir detaylı çalışabilir birçok fırça türünü, renk tonunu istediği şekilde zorlanmadan kullanabilmektedir. Böyle çalışmalarda boyanın kuruması ya da geç kurumasından kaynaklanan sorunlar yaşanmadan çalışmalar tamamlanmaktadır. Yağlı boya sanatçısı ile dijital resim yapan sanatçı arasında oldukça fark bulunmaktadır. Yağlı boya sanatçısı atölye, şövale, tuval, boya, fırça, inceltici, tiner, temizlik ürünleri gibi birçok malzemeye ihtiyaç duyarken dijital resim sanatçısı yalnızca taşınabilir çizim tableti materyali ile herhangi bir ortamda çalışmasını yapabilmesi mümkündür. Dijital resmin dezavantajları da mevcuttur. İlk olarak yazılım ve donanım bilgisinin tam olması gerekmektedir. Tasarım programlarının her yeni yılda güncel sürümü çıkmakta yeni özellikler eklenmektedir. Bu durumda dijital ortamın buna bağlı olarak gelişmelerden haberdar olması ve takip etmesi ekstra çaba göstermeyi gerektirmektedir. Birçok teknik bilginin edinilmeside ayrıca dijital resim uygulamalarında etkili kullanımın sağlanması için gerekmektedir. Bir diğer dezavantaj ise maliyet açısından düşünüldüğünde çizim tabletlerinin önemli yatırımlar neticesinde dijital ortamda çalışabilmeye olanak sağlayacağı bilinmektedir. Çeşitli sanat teknikleri açısından en önemli dezavantaj ise üç boyutlu çalışabilme, farklı materyaller kullanma gibi durumların olmayışı sanatın tek bir teknik ile sınırlı kalmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda geleneksel resim sanatının teknik zenginliği yeri doldurulamaz bir hal almaktadır. Teknik problemler dışında geleneksel sanat anlayışında olan sanatçılar dijital resmin “teklik” olgusuna aykırı özelliği bağlamında sanat yapıtı olarak kabullenmeyerek ciddiye almamaları da dijital sanatla uğraşan sanatçılar açısından ayrıca motivasyon zedeleyici bir durumdur (Eyüpoğlu ve Orhun, 2019, s. 104).

Geçmişten günümüze kadar sanat eserlerinin çoğaltılıyor olması yalnızca bir tane orijinalinin olmaması sanatsal niteliğinin zayıflamasına neden olmaktadır. Benjamin (2015)’ in belirttiği üzere “en kusursuz yeniden üretimde dahi eksik bir şey vardır: sanat yapıtının şimdiliği ve belirgin bir mekanda özgün mevcudiyeti” (s. 13). Bu ifade sonucunda sanat eserlerinin kaybettiği niteliklerin nedenini çoğaltılabilmesi durumuyla açıklayarak bu özelliğine dikkat çekmektedir.

Berger (2017)’e göre resmi biricik yapan unsurların başında, bulunduğu yerin biricik olması durumu söz konusudur. Resim her ne kadar bir yerden başka bir yere taşınırsa teklik özelliği ile aynı anda iki farklı yerden görülemezdi. Resmin teklik ve biricik olma özelliğini ortadan kaldıran en önemli durum fotoğraf makinası olmuştur. Bir yapıtın eşsiz ve tek olması müzeler ve özel mekanlarda sergileniyor olması ona kutsal bir hava

katmaktadır. Bu düşünceler bağlamında geçmişte çoğaltılan sanat eserleri hem fotoğraf için hem de dijital sanatlar için benzer durumlarda değerlendirilmektedir. Geçmişten bugüne dijital sanatın teklik olgusuna aykırı olması sanat niteliği hususunda eleştirilerin odak noktası olmasına yol açmıştır (s. 19).

2.3.3. Dijital Ortamla Analog Ortam Arasındaki İlişki

Yaratıcılık zihinle başlayıp gelişen bir olgudur. Yaratım sürecinde kullanılan materyalin ne olduğu fark etmeksizin bilgi ve birikimlerin ister kağıda ister bilgisayar ekranına aktarılması gerekmektedir. İki farklı görsel yaratıcılıktan bahsetmek mümkündür, analog ve dijital ortam. Analog ortam hata kabul etmeksizin dijital yaratı öncesinde eskiz çalışması adı altında ön hazırlık yapmayı sağlayarak çıkabilecek ya da oluşabilecek her türlü hatayı en aza indirmeyi amaçlar, aksi halde bu durum maliyeti artırabilir. Sonuç olarak analog ortamın doğru planlanması gerekmektedir. Dijital ortam ise analog ortamın aksine hataları düzeltebilme imkânı sağlayarak birçok olanak tanır. Burada bir çok materyal yoktur artık tek materyal bilgisayardır. Yaratım aşamasında çalışmalara çok hızlı yön verebilir, üretim sağlayabilir, düzeltme yapılabilir. Bilgisayar teknolojisi yaratım için gerekli olan her türlü teknik olguya sahip olduğundan olanakları oldukça fazladır. Dijital ortamın sağlamış olduğu bir başka alternatif ise hataların giderilmesi için yapılan geriye sarma komutasıdır. “Undo” komutu, olarak bilinen bu işlem son yaratı üzerinden bin kat geriye gitmeyi sağlayarak yaratımsal alternatifler sayesinde hataları düzeltme fırsatı sunar (Şengül, 2006, s. 33).

Analog ortamda beşeri ve yetenek unsurları yaratım sürecinin en önemli faktörleridir. Dijital ortamda ise durum çok farklıdır, fiziki herhangi bir güç gerektirmeden zihinsel görselleştirme ve program stratejileri alanlarında kendilerini geliştirmeleri yeterlidir.

Çağımızın gerektirdiği yaşam şekli aslında bazı sorunları da beraberinde getirdi, son yıllarda görüntü üretimleri hiç görülmemiş miktarda artmaya başladı. Bu görüntü çokluğuyla çağdaş görselliğin önemli sayılacak sorunsalları, gerekli gereksizi ayırmak, nitelikli niteliksiz seçiminde bulunmak, doğru olanı seçebilmek, doğru simgeyi aramak, sembollerin görsel düzeyde anlamlandırılması, görselin anlamlarının irdelenmesi şeklinde ortaya çıkan bazı konuların sorgulanmasını doğurmuştur. Geçmişe bakıldığında tek bir resim yapılan sürede günümüzde binlerce resmin üretebilirliği bazı sorunları da beraberinde getirerek burada sanatçıların dijital ortamlarda gereğinden fazla dikkat edip oldukça doğru yönde seçim yapmaları gerekmektedir (Meggs, 1983, s. 33).

Dijital ortamların analog ortamlardan büyük farkı kitle iletişimini hızlandırmasıdır. Son 10 yıl içerisinde chat ve e-mail ortamlarında hiç görülmemiş bir talep ile “mektup” yazıldığı ve iletişim sağlandığı ispatlanmış bir gerçektir. Bu gelişmeler bizlere artık düşünce kalıplarımızı esnetmemiz gerektiğini göstermektedir. Dijital ortamda bulunan mekan ve zaman kavramı bizim algıladığımız yaşam ortamımızın dışında fiziki gerçekteki mekan ve zamandan farklı olarak yeni yaşam modeli geliştirmektedir. Alışlagelmiş ortamlardan farklı sayılan bu ortamlar fiziki ortamlarla örtüşmemekte bildiğimiz yaşamla farklılık göstermektedir (Şengül, 2006, s. 35).

Günümüzde dijital sanat tek bir estetik alanı tarif etmemektedir. Sanatçılar dijital teknolojileri kullanarak baskıda, videoda, dijital fotoğrafta gibi sanatsal olgularda dijital olanaklardan yararlanmaktadır. Bazı durumlarda eserler dijital teknolojilerin teknik özelliklerini yansıtırken bazı durumlarda ise dijital ya da analog özellik taşıyıp taşımadıklarını ayırt etmek kolay değildir. Asıl olan imge analogdur, dijital ise onun taklididir. Dijital yazılımlarla analog sistemler taklit etmeye çalışılır analog sistemler maliyet ve kullanım zorluğu gerektirdiğinden yerini hızla dijital teknolojilere terk etmiştir (Paul, 2002, s. 474).

2.4. Teknoloji Ortamında Sanat

2.4.1. Teknoloji ortamında Tasarlama, Aktarma ve Sergileme

Teknoloji ortamında tasarım olgusuna geçmeden tanımının yapılması konuyu anlamaya yardımcı olacaktır. Türkçe’ye ilk olarak “dizayn” şeklinde girmiş, bugün ise “tasarım” sözcüğü olarak yerleşmiştir. Tasarım bir fikri somut şekilde boyutlandırmak ya da sanat yönünden ifade edecek şekilde değerlendirmektir. Bir başka deyişle tasarım, ortaya konan geliştirilmiş tasarı ya da bir çizim şeklinde akılda saklanan plan olabilir (Atalayer, 1997, s. 37).

Burada tasarım sözcüğü çerçevesinde teknolojinin, sanatçının yaratıcı gücüne etkisi bağlamında düşünüldüğünde, tasarımı ortaya koyacak sanatçının bilgi sahibi olması yeterli görülmektedir. Bir başka bağlamda tasarımın aktarılabilmesi için bir araç-gerece, malzemeye ve her şeyden en önemlisi yaratıcı gücün ortaya konulmasında bilgi sahibi olunması gerekmektedir (Akman, 1984, s. 180).

Teknoloji ortamında tasarlama olgusu bilgisayar teknolojisi kullanarak yapıldığı düşünüldüğünde, birçok donanıma sahip olan bilgisayarın, insanın duygusal yönünün, sezgi ve düşünce yapısı bağlamında bilgisayara aktarılamadığını görebiliriz. Yaratıcılık kavramı tamamen insana ait bir olgu olduğundan bilgisayarın yaratıcı sürece herhangi bir katkısı olmadığını söylemek mümkündür. Bilgisayar teknolojisi tasarlama yapma sürecinde yalnızca uygulamaya geçirme kısmında yaratıcı sürece dahil olabilmektedir (Arlantunali ve Savaşır, 1992, s. 19).

Teknoloji olgusunu bilgisayar ortamı olarak ele alırsak burada resmin tasarımında bir çok faktör sayabiliriz. Faktörlerden biri her aşamasını adım adım bilgisayarda gerçekleştirerek, sanatçının hayal dünyasını soyut durumdan, somuta dönüştürmesi sürecini tuvale, kağıda, filme vb. aktarılması şeklinde tamamlamaktadır. Bilgisayarda tasarlanan düşsel olgu, sayısal ortamda şeklini alarak birçok benzeri yüzeylere aktarılmasını kapsayan yoldur. Devamlı bahsedildiği üzere teknik donanım ve yazılımlar sayesinde bilgisayarda üretilmeyecek hiçbir ürün yok gibi görülmektedir. Çok geniş olan araç yelpazesi ile bilgisayara bağlı çıktı aygıtları sayesinde başka düzlemlere aktarmak mümkündür. Bir başka şekilde ise tasarlama kısmının hazır halde bilgisayara aktarılıp resim üzerinde bazı değişiklikler yapılarak çıktı aygıtları sayesinde istenilen düzleme aktarılmasıdır (Köse, 1999, s. 34).

Bilgisayar teknolojisi ve internet 20. Yüzyılın sonlarına doğru bilginin hakimiyetini ele geçirmiş sanatsal etkinliklerin hatta paylaşım ve sergilemenin en yoğun görüldüğü alan haline gelmiştir. Sürekli değişim halinde olan sanat, gelişen bilgisayar teknolojisi ile birlikte hareket ederek aralarındaki bu ilişki zamanla artmıştır. Bilgisayar teknolojisiyle birlikte günümüzde sanatçılar, sanal ortamlar yaratarak internet sayesinde mekan sınırlamasına takılmadan sergiler açarak aynı zamanda tüm dünyaya ulaşabilme imkanı içerisinde bilgi paylaşımında bulunabilmektedir. İnternet teknolojisi insanlara kolaylık sunarak onların sanata katılımlarını sağlamaktadır. Bu sayede internet üzerinden web müzeleri, sanat galerileri gibi sanat eserlerinin sergilendiği görüntülerine ulaşabilmeyi sağlamaktadır (Sağlamtimur, 2010, s. 215).

Teknolojik imkanlarla dijital ortamda bizzat dijital sanat üretildiği gibi geleneksel yöntemlerle elde edilmiş eserler dijital ortamda üretilip sergilenme imkânı bularak daha geniş kitlelere ulaştırabilmektedir.

Birçok sanat kurumu ve müze günümüz teknolojisi sayesinde yeni dijital sanat ortamların edinilmesine ve sergilenmesine odaklanmıştır. Teknoloji olanakları içerisinde yalnızca

sergilemeden bahsetmek eksik bilgi olacaktır bunun yanında belgeleme, kayıt altına alma, depolama gibi işlevlerinde var olduğu geniş kapsamlı platformlardır. Dijital sanat oluşum oluşum amacı dışında kendi formları ötesinde izleyicisinde dahil edildiği farklı versiyonlara da evrilebilmektedir. Dijital sanat projeleriyle kitleler arası mesafe sınırı tanımaksızın etkileşim ortamında sağlanmaktadır (Yengin, 2012, s. 145).

Ortam olarak dijital teknoloji kullanımı: Dijital teknolojiler ile sanatın sunulması, sergilenmesi gibi olanaklar da sunmaktadır. Dijital ortamlar, interaktif, katılımcı, dinamik ve isteğe bağlı olarak değişme gibi özelliklere sahiptir. İnternet ile fiziki imkanların yanı sıra birçok yeni tür sanat biçimlerinin ortaya çıkmasına olanak vermektedir. Net sanatı, ağ sanatı, yazılım sanatı, cyber sanatı, piksel sanatı, yeni medya sanatı multimedia sanatı, interaktif film, bilgisayar tabanlı müzik gibi birçok yeni sanat biçimlerinin hem şekillenmesi hemde yayınlanması açısından bilgisayar önemli bir ortam olarak görülmektedir (Paul'dan aktaran Ürper, 2012, s. 21-24).

Bilgisayar teknolojisi ortamında, yüzlerce insana yönelik, kolay, hızlı ve etkin tasarımlar yapmak mümkündür. Devamında istenilen sanatçıya, esere, arşive, sayısız sanat eserine teknoloji ortamında sergileme olanakları sayesinde, görmeyi yalnızca hayal edebildiğimiz sayısız müzelere bir tuş uzaklığında bulunmaktayız. Bilgisayar teknolojisi ortamında her ne kadar yepyeni teknikleri takip etmede güçlük yaşansada, üretilen sanat yapıtları, yeni teknik ve olanaklarıyla yalnızca profesyonellerin odak noktası değil, eğitimci ve birçok bireyin de odak noktası haline gelmiştir. Bunun nedeni teknoloji ortamında yapılan tasarımın büyüğü insan zekasının renkli ve sınırsız yaratıcılığının ispatıdır. Bilgisayar programlarıyla yaratmak istenilen, afiş, fotoğraf, tasarım ya da resim bambaşka teknik kullanılarak bir yapıt şeklinde ortaya çıkartılabilir. Teknoloji ortamında tasarlama, elde edilen çalışmanın binlerce farklı yaratıcılıkta versiyonları oluşurken yağlıboya gibi saatlerce uğraşılan buna benzer birçok teknik sonucunda sadece bir eser oluşturuluyor. Sergileme boyutunda bugün teknoloji bizlerin, sanatın farklı bir perspektifle ve primitif saydığımız gerçek sanat eserlerine yalnızca müzelere giderek ulaşabilme zorunluluğu olan yapıtlara kolayca ulaşmamızı sağlıyor (Şengül, 2006, s. 18).

Sanat yapıtlarının teknolojik yöntemlerle üretilmesinin başlangıcı sayılan durum, elektronik teknolojisinin etkin bir şekilde iletişim alanında kullanılması ile gelişmiştir. Sanat her ne kadar yaratıcılık ve estetik edim gerektiren bir durum olsa da temele bakıldığında iletişim kavramı yatmaktadır. Sanatçı, oluşturmuş olduğu yapıtı izleyici ile buluşturması gerekmekte ve iletişime geçerek bu süreci yaratıcılığı sonucu oluşturmuş olduğu iletilerle biçimlendirebilmektedir. Bu iletiyi ya da oluşturduğu yapıtları teknoloji ortamında daha fazla izleyiciye ulaştırabilmektedir. Bu durumda iletişim sanatsal olgunun temelini oluşturan bir unsurdur. Teknoloji ortamında elektronik medya sayesinde sanatçılar

eserlerini ya da iletilerini hem daha kolay hem de daha ucuza izleyiciye ulaştırabilmektedir (Ruhrberg, 1998, s. 11).

Böylelikle sanatçı teknoloji olanaklarıyla sergileme ortamı bularak birçok izleyiciye ulaşma imkânı sağlamaktadır.

2.4.2. Resim Sanatında Alıntı ve Kendine Mal Etme

Gelişimi hızla ilerleyen teknoloji çağında bilgisayar olgusu sanat dünyasında oldukça değiştirmiştir. Bilgisayar yazılım teknolojileri sanatçıların yaratma süreçlerini de baştan aşağı etkilemiş ve farklılaştırmıştır. Bilgisayar artık sanatçıya birçok şeyi bir araya getirerek deneme yapabilme ve yaratma olasılıkları sunmaktadır. Görüntüleri manipülasyona uğratmak, üzerinde değişiklik yapmak, kendine mal etmek pikselin ortaya çıkışı ile gerçekleşmiştir. Piksellerin dijital görüntüler bağlamında sağladığı en önemli olanak, görüntünün rengini, formunu, biçimini saniyeler içerisinde değiştirebilme özelliğidir. Bu değişimler montaj ve kolaj çalışmalarını ortaya çıkarmıştır. Pek çok sanatçı bu çalışmalar üzerinde sonsuz denemeler kurgulayabilecekleri alan yaratmışlardır. Bilgisayarın kolaj özellikleri Jeff Koons tarafından ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Farklı görüntü ve parçaların bir araya getirilmesi ile oluşan kolaj tasarımı her ayrıntısı ile tuvale aktarılmadan önce bilgisayar üzerinde tasarlama işlemi yapılmaktaydı. Koons tasarımını yaparken ne biçim özelliğini değiştirir ne de renk değerleriyle oynama yapmazdı. Aslında görüntüleri olduğu gibi alarak kendine mal ediyordu da denilebilir. Kendine alıp mal etme durumu kolaj ile ortaya çıktı diyebiliriz. Elektronik ortamın yarattığı bu kriz durumu fotoğrafın ilk olarak ortaya çıkış anındaki krize benzer niteliktedir. Manipülasyon, kendine mal etme ve değiştirme durumlarının ortaya çıkışı beraberinde telif davalarının da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Burada sahiplik ve sanatsal niyet kavramları çerçevesinde sorunları incelemeye almaktadırlar. Teknolojinin sağlamış olduğu olanaklar sayesinde ortaya çıkan bu gasp durumu, kendine mal etme hali popüler bir sanat formuna dönüşmüştür. Gelişmiş tarama teknolojileri ortamı bu tür durumlara davet çıkararak gelenek haline gelmesinde destekçidir. Günümüzde kendine mal etme gibi yönelimler sanatçılar için popüler hale gelmiştir. Bunun sonucunda bilgi alışverişinin çağımızdaki yansımaları olarak kopyalama ve kendine mal etme durumları gösterilmektedir (Tanyıldızı, 2008, s. 21).

Günümüz resim sanatının yaygın bir röprodüksiyon kullanımı içerisinde olduğu görülmektedir. Bu duruma Benjamin, Mona Lisa'nın yeniden üretim girişimleri ile

fotokopiyle çoğaltılmasını örnek vererek değerlendirmeler yapmıştır. Yeniden üretimi sağlayacak teknik olanaklar günümüzde oldukça yaygın hale gelmiştir. Alıntı, kopya gibi kavramlar, iletişim teknolojisinin gelişmesi ve imgenin mekanik yolla çoğaltılması durumlarının hızla yaygın hale gelmesiyle geleneksel anlamdan çıkmıştır. Orijinallik kavramının eleştiriye maruz kaldığı günümüzde, sanat eserlerinin bağlamını değiştirip, yeniden biçimlendirerek kendine mal etmek meşru hale getirilmiştir. Birbirinin olmazsa olmazı haline gelen bu iki kavram “özgün ve kopyası” bir diğeri olmadan var olamaz olgulardır (Krauss, 1986, s. 307).

Günümüzde geçmiş çalışmalardan elde edilen imgeler, tarzlar, motifler sayısız çoğaltılırlar, farklı tasarım ve bileşimlerle üst üste kolajlanıp yeni bir sanat yapıtı şeklinde yeniden malzemeye dönüştürülerek geleneksel yapısından sıyrılıp şaşırtıcı biçimlerde tekrar kullanılırlar. Tıpkı bir kodlama şekline geldiği düşünüldüğünde, sanatçı istediği zaman istediği kodu tekrar çoğaltarak kullanabilmektedir. Aslında bütün teknik ve biçimler heran çoğaltılmaya hazır şekilde bilgisayarın sonsuz hafıza bankalarında ve bilgisayarlaşmış beyinlerde depolanmış halde bulunmaktadır (Huyssen, 1994, s. 472).

Bir imgeyi kopyalamak, orijinal özelliğinden soyutlayarak genellikle daha önceden yaşanmışlık hissi uyandıran, sanatçının bu manipülasyonları, tamamen deneyimsiz yaşantı tadı vermektedir (Kuspit, 2004, s. 224).

Sanat, özgün olmayan birden çok yapıtın çarpışıp, tekrar birleşerek oluşturduğu çok boyutlu bir uzamdır (Barthes, 2014, s. 167).

Tüm bu imajlar çeşitli yerlerden topladığım fotoğraflardan alındı. Bunları farklı biçimlerde karıştırdım, tekrar tekrar yeniden düzenledim... Bu imajları aldım, çünkü yapmaktan daha kolaydı, aynı 60'lardaki hazır yapılmış boyaların kullanılması gibi. Şimdi imajların çoğu stüdyomda yapılıyor, dikkatli ya da yüzeysel biçimde sunuluyor, nitelik fark etmiyor çünkü beni ilgilendiren bu imajların orkestrasyonudur (Sale'den aktaran Özkaplan, 2009, s. 29).

Günümüz sanatının işlevinde oluşan değişiklikler nedeniyle kendine mal etme durumuna yönlendirme söz konusudur. Kopya, bir eserin birebir aynısının yapılmasının imkansız olmasından dolayı sınırlı ölçüde kullanılabilmiştir. Fakat teknolojinin ilerlemesiyle sağladığı olanak ve mekanik teknikler sayesinde birebir aynısının üretimi sanatçıları, bu üretimleri çoğaltılmış şekliyle direk kullanmaya yöneltmiştir. Kolaj ve asamblaj teknikleri, farklı parçaların bir yüzeyde buluşturulmasıyla alıntılar yumağı oluşturulması şeklidir. Bu alıntılar hem kendi içinde hem de bütün halde kendine mal etme eylemidir (Erdoğan, 2017, s. 3).

Teknolojinin sağladığı yeniden üretim olanakları, çoğaltma imkanları, eserlerini yeniden aynı titizlikle üretmek isteyen sanatçılar için en kolay yol olarak görülmektedir. Eserlerin üretim yöntemlerindeki farklılıklar kavramsal alt yapı açısından önemli bir durum olmaktadır. Kendine mal etme kavramı zaman içerisinde anlamında ve uygulama amacında değişiklik göstermektedir. Kendine mal etme bir nesne üretmek amacıyla değil, var olan eserler üzerinde değişiklik yaparak özgün kullanımlar sağlamaktadır (Bourriaud, 2004, s. 40).

Sanat üretimi girişiminde bulunan bireyler kendilerine özgün bir eser ortaya koymak yerine var olan eserler üzerinde değişiklik, ekleme, çıkarma yaparak kendilerine mal etmeye çalışmaktadır. Kendine mal etme olgusu başta en çok hasarı özgünlüğe daha sonra da eserin biricikliğine vermektedir. Fakat olumlu sayacağımız bir başka boyut ise bu yöntemi benimseyen sanatçılar yeni ve özgün eserler üretebilmektedir. Kendine mal etme bir yöntem olarak düşünüldüğünde daha çok Batı sanatı eserlerinde ve üsluplarında kullanılmaktadır. Kendine mal etme yöntemi meşrulaştırılarak sanatçılar tarafından tanınmak için kullanılan bir olgu haline gelmektedir. Büyük ustaların eserleri sanatçılar tarafından kendilerine mal edilerek uluslararası düzeyde ses getirmek ve tanınmak amacıyla yapılmaktadır. Bu duruma örnek olarak Velazquez eserleri oldukça ünlü sanatsal üretilerin en bilinen örnekleridir, geçmiş zamanda yaşamış olan bu sanatçı sayesinde kendine mal etme yöntemleriyle daha nice sanatçılar doğmaktadır. Bir sanatçının eserinin alıntılanıp içerik ve biçimin değiştirilerek, anlamında benzerlik ve farklılık oluşturularak yeniden meydana getirilmesi üretilmesidir (Aktulum, 2016, s. 139).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, görüşme, gözlem ve döküman analizi şeklinde veri toplama yöntemidir. Nitel araştırma olayların gerçek ortamda doğal ve bütüncül şekliyle ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma yöntemi olarak tanımlanabilir (Gracey'den aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 39).

Nitel araştırmacılar problemi araştırmak için; çalışmadan elde edilmiş veri yığını, araştırmayla yeniden geliştirilen nitel yaklaşımı, tümevarım ve tümdengelimli tema ve örüntüler kuran veri analizini kullanmaktadırlar.

Araştırmacılar nitel araştırma yöntemini varsayımlarla, bireylerin ya da grupların sorununa kaynak gösterilen anlamları irdeleyerek araştırma problemlerinin incelenmesiyle başlar. Bu bağlamda çalışmalar; araştırmacının yoğun düşüncelerini, katılımcı görüşlerini, problemin karmaşık bir şekilde yorumlama ve açıklamasını, beraberinde literatüre değişim ve katkısını içerir (Creswell, 2013, s. 298).

Araştırmada nitel yöntemin kullanılmasındaki amaç, çalışması yapılan konu ile ilgili kapsamlı bakış açısı elde etmektir. Araştırma deseni olarak olgubilim (fenomoloji) tercih edilmiştir. Olgubilim deseni, günlük yaşam içerisinde karşılaştığımız, durumun farkında olduğumuz fakat ayrıntılı ve derinlemesine bilgi sahibi olmadığımız olgulara odağımızı çevirmemizi sağlamaktadır. Bu olgular her ne kadar yaşadığımız ortamda, algılar, deneyimler, yönelimler gibi çeşitli şekillerde karşımıza çıksada bu aşinalık hali olguları tam anlamıyla anladığımız anlamına gelmez. Bu bağlamda tamamen yabancı olmadığı fakat aynı zamanda da tam anlamıyla bilgi sahibi olmadığımız olguların

araştırılması sağlanan çalışmalarda olgubilim (fenomoloji) kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 72).

3.2 .Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Türkiyede bulunan Resim-İş Eğitimi Fakültesindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemi ise, Ankara ilinde bulunan Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Resim-İş Bölümündeki öğrenciler oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmamızda gözlem ve görüşme teknikleri yardımıyla veri toplanmıştır. Bunun yanında nitel veri toplama tekniklerinden olan kitap,makale, bilimsel tezler vb. Kaynakların taranması yöntemleri ile elde edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında nitel veri analiz yönteminden yararlanılmıştır. Bu yöntemle toplanan verilerin uzman görüşü alınarak analizleri yapılmış ve sunulmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde öğrencilerle gerçekleştirilen sanat eğitimi derslerinde teknoloji kullanımları ile ilgili görüşmelerin analiz bulgularına yer verilmiştir.

4.1. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Teknoloji Kullanımları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde 1. alt probleme ait “Sanat eğitimi alan öğrencilerin teknoloji kullanımları hakkındaki görüşleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

4.1.1. Teknoloji Denildiğinde Öğrencilere Çağrıştırdığı Sözcükler

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin, görüşmenin başlangıcında teknolojinin çağrışım yaptığı sözcüklere ilişkin genel görüşlerine ulaşabilmek amacıyla ilk soru olarak “Teknoloji denildiğinde aklınızda çağrışım yapan sözcükler nelerdir?” diye sorulmuştur.

Bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

(Öğrenci-H): “İlk olarak internet ve bilgisayar geliyor aklıma. Aynı zamanda yaşamı kolaylaştıran makinalar” şeklinde görüşünü belirtmiştir.

(Öğrenci-A): Teknoloji denildiğinde kendisinde çağrışım yapan sözcükleri şu şekilde açıklamıştır:

Günlük kullanımlar geliyor aklıma, bilgisayarlar, elimizden düşürmediğimiz telefonlar, okulda derslerde karşılaştığımız projeksiyon makinaları. Sosyal medyalarda var tabi instagram, facebook, twitter gibi.

(Öğrenci-Z): “Bilgisayar, dijital baskılar, internet, sosyal medya” şeklinde görüşünü belirtmiştir.

(Öğrenci-D): Teknoloji denildiğinde kendisinde çağrışım yapan sözcükleri şu şekilde ifade etmiştir:

Telefon, televizyon, sosyal medya, projeksiyon makinası ve evde kullanılan bir çok aletler.

(Öğrenci-S): “Gündelik hayatımızda çok sık kullandığımız cep telefonları, bilgisayarlar, televizyon” şeklinde görüşünü belirtmiştir.

(Öğrenci-C): Teknoloji denildiğinde kendisinde çağrışım yapan sözcükleri “öncelikle yapaylığı, benim için bir sanal geçişi ifade ediyor” olarak tanımlamıştır.

(Öğrenci-S): “Bilgisayar, telefon, tablet” şeklinde görüşünü belirtmiştir.

(Öğrenci-A): Teknoloji denildiğinde kendisinde çağrışım yapan sözcük ve durumları şu şekilde ifade etmiştir:

Telefon geliyor ilk olarak aklıma çünkü şuanda ulaşımı en kolay olan normal gereksinim haline gelen bir teknolojik alet. Hayatımızdaki tüm işleri telefon ile halledebiliyoruz artık. İkinci sırada da bilgisayarı çağırıştırıyor bana.

Görüşme sorusundan elde edilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin tamamı görüş bildirmiştir. Çok fazla tekrarlanan kelimeler arasında bilgisayar, telefon ve internet gibi günlük kullanım materyalleri öne çıkmaktadır. Ayrıca verilen cevaplara bakıldığında genelinin “sosyal medya” kelimesine de değindikleri dikkat çekmektedir.

Araştırma bulguları incelendiğinde öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar üzerinden teknoloji kelimesinin hangi çağrışımlarda bulunduğunu çıkarmak mümkündür. Teknoloji kavramının çağrışımları arasında en baskın şekilde kendini belli eden kelimelerden birinin “internet” olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumun nedeni olarak en yaygın ve kapsamlı kullanım alanı sayesinde günlük yaşam içerisinde her alanda sıkça kullanılmakta olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda teknolojinin hakim alanının çok geniş olması sosyal yaşam içerisinde internet ve sosyal medya kullanımının kitleler arası çok fazla yayılması çağın gereği sayılmaktadır. Bu durum aslında olumlu bir şekilde betimlense de çok yönlü değişken bir sorun da teşkil edebilmektedir.

Bir başka öğrencinin teknoloji sözcüğüne farklı bakış açısıyla yaklaşarak “sanal geçiş evresi” şeklinde söylemleri mevcuttur. Teknoloji sözcüğünün öğrencide bıraktığı etki düşünüldüğünde doğallıktan, gerçeklikten uzaklaşma olarak açıklanabilmektedir.

Bulgular sonucu değerlendirildiğinde birçok öğrenci farklı çıkarımlarda bulunmuş görülmüş aslında birçoğu günlük hayata kadar indirgenmiş olan teknoloji varlığından

oldukça haberdar görünmektedir. Neredeyse her öğrencinin teknoloji kavramı çerçevesinde akıllarında ortak çağrışım yapan materyaller oluşabilmektedir.

4.1.2. Öğrencilerin Sanat Eğitiminde Teknoloji Kullanımı Hakkındaki Görüşleri

Görüşmede ikinci soru olarak öğrencilere “Sanat eğitiminde teknoloji kullanımı denilince ne anlıyorsunuz?” diye sorulmuştur. Sorulan bu soru ile öğrencilerin sanat eğitiminde teknoloji kullanımına ilişkin olumlu ya da olumsuz tutumlarının dolaylı yoldan öğrenilmesi amaçlanmıştır.

Bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

(Öğrenci-H): Teknolojinin sanat eğitimi derslerinde verimli bir kullanım olduğundan bahsederek duruma ilişkin şu açıklamalarda bulunmuştur:

Projeksiyon makinaları sayesinde slayt sunumlarını daha büyük görseller şeklinde izleyebiliyor, daha kalıcı öğrenmeler sağlayabiliyoruz.

(Öğrenci-A): Teknoloji kullanımının eksikliği yaşanan konularda zenginlik kattığını, birçok açığı kapatan yönünün olabileceğini düşünerek şu açıklamalarda bulunmuştur.

Derslerde eksikliğini yaşadığımız herhangi bir şeye internet sayesinde hızlıca erişim sağlayarak projeksiyon makinaları sayesinde de gözlem yapma olanağı bularak birçok açığı kapattığını düşünüyorum. Yani aslında teknoloji kullanımı sanat eğitimi derslerini zenginleştirmektedir.

(Öğrenci-Z): Sanat eğitiminde teknoloji kullanımına ilişkin görüşleri şu şekildedir:

Dijital baskılar, kopya yöntemleri bu tarz kolaycılığa alıştıran bir güç olduğunu düşünüyorum.

(Öğrenci-D): Sanat eğitiminde teknoloji kullanımı denilince “daha çok modernleşme olarak görüyorum, içinde bulunduğumuz çağa ayak uydurmak fakat bir yandan da kolay, rahat ve emeksiz çalışmalar aklıma geliyor” şeklinde düşünmektedir.

(Öğrenci-S): Teknolojinin sayesinde sanatın daha çabuk yayılarak sanatta bir etkileşim sağlamanın mümkün hale gelmesinden bahsederek çalışmalarında daha farklı arayış kapıları açan teknolojinin varlığı sayesinde daha özgün üsluplar oluşturabildiklerini ifade etmiştir.

(Öğrenci-C): Sanat eğitiminde teknolojinin artık önemli bir noktada olduğundan bahsederek duruma ilişkin şu açıklamalarda bulunmuştur:

Teknolojinin artık resim sanatının her alanında kullanıldığını görmekteyiz. Heykelde olsun, seramikte olsun, grafik tasarımda olsun bütün sanat dallarında vazgeçilmez bir kullanım haline gelmiştir. Teknoloji artık sanat eğitiminde önemli bir noktaya gelmiştir.

(Öğrenci-S): Sanat eğitiminde teknoloji kullanımı denildiğinde “doğadan esinlenerek, doğaya dönerek çalışmalar yapmak istediğimde gözlemimin yetersiz kaldığı anlar olabiliyor bu yetersizliğin ne olduğunu açıklamam gerekirse hareketli olan cisimler için fotoğraf makinasına başvurabiliyor anı durdurup çalışmalarında bu şekilde teknolojiden yarar sağlıyorum. Aslında burada teknolojiye tamamen bağlı kalmadan fakat ondanda faydalananarak bir çalışma platformu söz konusu oluyor” şeklinde görüşünü belirtmiştir.

(Öğrenci-A): Sanatın ve teknolojinin devamlı olarak birbiriyle etkileşim halinde olduklarını belirtmiştir. Bu sebeple bu iki olguyu ayrılmaz bir bütün şeklinde ele alarak durumu şu sözlerle açıklamıştır:

Sanat ve teknoloji devamlı bir etkileşim halindedir. Fakat sanat eğitiminde görsel öğelerin öneminin bizler için büyük olması teknoloji kullanımına olan talebi arttırmakta. Lakin teknolojinin sanatın içinde bu denli ağırlıklı kullanılması bireyleri hazır aşırtarak tembelleştiriyor.

Teknolojinin günümüzde var olmasının ve sanatın içerisinde kullanılmasının çalışmalar üzerindeki yapaylık etkisinden söz eden Öğrenci-A sanat çalışmalarında teknoloji kaynaklı oluşan olumsuz etkiyi şu sözlerle açıklamıştır:

Teknoloji kullanımı sanata yapay boyut kazandırıyor, somut olguları ortadan kaldırarak daha hayali ön hazırlıklara sürüklüyor. Bireyler istediklerini ya da hissettiklerini hazır şekilde elde edilen çalışmalarla ya da düşüncelerle ifade ettikleri için karşı tarafa aktarma kısmında etkisiz kalarak duygu boşluğu yaratabiliyor. Benim anladığım burada sanat eğitiminde teknoloji kullanımı bireyi kaosa sürüklüyor, kendini yenilememek, yaratıcı düşünmemek kaostur.

Görüşme sorusuna ilişkin elde edilen veriler incelendiğinde öğrenciler teknoloji kullanımını sanata yarar sağladığı düşünceleriyle açıklamışlardır. Sanatta teknoloji kullanımını genel olarak tüm öğrenciler sanılanın aksine olumlu şekilde açıklamışlardır.

Sanat eğitiminde teknoloji kullanımını bazı öğrenciler birkaç materyal çağrışımları ile açıklarken bazıları ise ilerlemelerinin durduğu, takılıp kaldıkları bazı noktalarda teknolojinin sağladığı kolaylıklar sayesinde aşabildiklerini belirtmişlerdir. Teknoloji kullanımına bu şekilde yaklaşan öğrencilerin internet, modernleşme, zenginlik, projeksiyon gibi bazı materyal kavramları üzerinde durdukları fark edilmektedir.

Sosyal yaşamın her alanında etkileri olan teknoloji kullanımı öğrencilerin tamamında farklı çağrışımlar yaptığı görülmektedir. Bulgular doğrultusunda sanatta teknoloji kullanımı denilince öğrenciler arasında sonucu aynı kapıya çıkan bazı ortak ifadelere rastlamak mümkündür.

Bu doğrultuda; eksikliği yaşanan bir şeyin hızlıca giderilmesi, sanatta etkileşimin sağlanması, tamamlayıcı özelliğe sahip olması gibi öğrenciler tarafından sanat eğitiminde teknoloji kullanımının en tanımlayıcı özellikleri olduğunu ifade etmek mümkündür.

4.2. Günümüz Teknolojisinin İnsana Topluma Sanata Etkilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde 2. alt probleme ait “Günümüz teknolojisinin insana topluma sanata etkileri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

4.2.1. Öğrencilerin Günümüz Teknolojisinin Etkileri Hakkındaki Görüşleri

Görüşmede üçüncü soru olarak öğrencilere “İnsan, toplum, sanat ilişkisinde günümüz teknolojisinin önemi nedir?” şeklinde sorulmuştur. Sorulan bu soru öğrencilerin günümüz teknolojisinin etkileri hakkında görüşlerinin neler olduğunu belirlemeye yöneliktir.

Bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

(Öğrenci-H): Günümüz teknolojisinin sanatın yayılması bağlamında ve ulaşım sağlayabilme imkânı sunmasında olumlu etkileri yanında olumsuz durumlarından da bahsederek şu sözlerle ifade etmiştir:

En temel önemi muazzam bir iletişim aracı olduğu, sanatın yayılmasında önemli bir faktör. Birçok sergiler açılmakta, muazzam galeriler var buralar geçmişten günümüze gelen birçok tanınmış eserlere ev sahipliği yapmakta, gidip görebilme imkânımız olmadığı sanal ortamlarda ulaşabilme imkanları bulabiliyoruz. Oturduğumuz yerden bambaşka ülkelerde ki galerileri, müzeleri izleyebiliyoruz bu durum aslında bir etkileşim sağlıyor. Fakat bu gibi

olumlu etkileri yanında olumsuz etkileride oldukça fazla dünyanın bir ucunda ki sanatçıyla aynışma imkânımız da doğmuş oluyor, artık daha hazır olana yöneliyor insana etkisi, sanata etkisi bağlamında tek tipleşmeler yaratıcılığımızı gölgeliyor. Örneğin, pinterest gibi bir uygulama resim sanatı bağlamında güzel bir birikim havuzu fakat kopyaya alıştırılmış bir toplum yaratması da göz ardı edilemez bir gerçektir.

(Öğrenci-A): Günümüz teknolojisinin insan toplum sanat bağlamında düşünüldüğünde aslında olumlu açıdan daha fazla etkisi olduğunu düşünerek birçok kaynağa ulaşma imkânı tanınması hususunda açıklamalarda bulunarak konu hakkındaki görüşlerini şu sözlerle ifade etmiştir:

Olumlu açıdan bakıldığında çok fazla kaynağa aynı anda ulaşabiliyor topluma etkisi hususunda bilgiyi edinmekten doğan bilinçli toplum oluşuyor. Sanatın yayılması husunda toplumlar arası etkileşimi sağlıyor. Kısacası bilginin yayılmasında insanların farkındalık kazanmasında teknolojinin etkisi oldukça fazla.

Öğrenci-Z, günümüz teknolojisinin insana, topluma, sanata dair önemine yönelik ise şu şekilde görüşlerini belirtmiştir:

İnsanların sanat eserlerine ulaşımını olumlu yönde etkiliyor. Geçmişten günümüze kadar günümüzde dahildir buna her türlü sanat eseri yapıtını sergilemede, paylaşmada teknolojinin gücüne şahit olmaktayız. Bu bağlamda insanı sanattan, sanatı toplumdan haberdar etmekle beraber aralarında güçlü bir olumlu etkileşim sağlamaktadır. Bakıldığında hızla yayılan bir teknoloji ve beraberinde onu takip eden bazı olgular mevcuttur aslında burada teknoloji tamamen araçtır amaç ile karıştırılmamalıdır. Teknolojisinin sağlamış olduğu bu etkileşim yaşamada verimli, kaliteli geri dönüş sağlamaktadır.

(Öğrenci-D): Günümüz teknolojinin etkilerini şu sözlerle ifade etmiştir.

Sanat toplumdan bir adım önde gitmeli ve topluma yol göstermelidir.

Bunun yanında günlük hayatımızda teknolojinin çok fazla geliştiğini görmekteyiz sanatın toplumdan önde olması düşüncesinde olduğumdan teknolojinin de buna ayak uydurması gerektiği fikrindeyim aksi takdirde toplumun çağdışı kalması söz konusudur. Teknoloji aslında tamamen sanatın içinde yerini almıştır artık sanat için toplum için yapbozun en önemli parçası haline gelmiştir.

Öğrenci-S, teknolojinin var olmasını sanat açısından önemli noktada değerlendirmektedir. Sanatın toplumdan değil toplumun sanattan önde olması gerektiğini ve hatta ona göre yol gösterici kimliğinin olması düşüncesindedir. Toplumun çağın gerisinde kalma riskinin ancak teknolojinin ilerlemesi ve hatta sanatla etkileşimini devam ettirmesi ile mümkün olacağını belirtmektedir.

(Öğrenci-S): Teknolojinin ortaya çıkmasıyla sanatçıların ya da kişilerin yapmış olduğu eserler, teknolojinin bu alan içerisinde etkileşim sağlamasıyla toplumun içine indirgenmiş olduğunu belirterek birçok ulaşılması zor sanatçıya ya da esere ulaşımı kolaylaştırmada da faydalı olduğunu söyleyen Öğrenci-S, bu bağlamda günümüz teknolojisinin insanlar arası, toplumlar arası etkileşimine, sanatın ulaşabilirliğine dair oldukça önem arz ettiğini düşünmektedir.

Öğrenci-S, durumu şu şekilde açıklamıştır:

Sanat kimimize göre toplum için var olduğunu savunulan kimimize göre de sanatın kendisi için var olduğunu savunulan bir döngüdür. Günümüzde teknolojide bu döngüye hizmet vermektedir. Teknolojinin ortaya çıkmasıyla beraber sanatçıların ya da bireylerin yapmış olduğu eserler yalnızca kendilerince veya çevrelerince görülüp bilinsede teknolojinin kolay ulaşabilirlik yönüyle sağlamış olduğu etkileşimle toplumun içine kadar indirgenmiş oldu.

(Öğrenci-C): Günümüzde artık tamamen teknoloji bağımlısı olduğumuzu bunun beraberinde birçok şeyin yapaylaştığını belirtmiştir. Bu duruma örnek olarak ise kimsenin birebir müzeleri, sergi salonlarını gezmediğini bunu sanal ortamlarda teknolojinin sağlamış olduğu kolaylık ile gerçekleştirdiklerinden bahsetmiştir.

İnsanların artık oturduğu yerden hiçbir emek vermeden evden, iş yerinden sabit bulunduğu her durumda istediğine istediği şekilde ulaşabildiklerini ifade eden Öğrenci-C'nin konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

İnsanlar sanatla olan etkileşimlerini teknoloji üzerinden kurmaya çalışıyorlar. Örneğin kimse birebir müze, sergi gezmek istemiyor bunu sanal ortamda teknoloji sayesinde gerçekleştiriyor. Sosyal medya üzerinden evinde oturduğu yerden, otobüste giderken veya iş yerinde istediğine ulaşabiliyor. Bu durum aslında insanın birebir görüp alacağı hazzı yapay bir biçimde yaşamasına neden oluyor. Günümüz toplumları yani bizler teknoloji bağımlısıyız. Tamamen yapay ve sanal ortam üzerinden bir yaşam söz konusu.

(Öğrenci-S): Günümüz teknoloji kullanımının toplumun yaşam biçimi üzerinde yarattığı bazı etkilerden söz ederek konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

Günümüz teknoloji kullanımını toplum açısından düşündüğümde ne yazık ki üzücü sahneleri getiriyor gözümün önüne, mahallede oyun oynayan çocuk göremiyorum artık, ellerinde tabletler, telefonlar, topa koşturan bir nesil son buldu sanırım. Sanat açısından da düşündüğümde nasıl kullanıldığı da önemli tabi, bazı durumlarda sanatın ayrılmaz bir parçası haline gelebilecekken bazı durumlarda da sanatın önemini yitirmesinde başrol olabilir.

Günümüz teknolojisini sosyal medya ve internet kullanımı şeklinde ele alarak açıklayan Öğrenci-A, dünya sınırlarının ortadan kalktığını düşünerek birbirine uzak iki ülkede bulunan insanların, sanatçıların vs. aynı anda internet ortamında bulunabildiklerini şu şekilde açıklamıştır:

Günümüz teknolojisinin insana, topluma, sanata oldukça etkisi vardır. Bu üç olgu zaten iç içe geçmiş birbirinin devamı, birbirinin parçası sayılan yapılardır. Teknoloji doğrudan insanla alakalı olan insanın yaradılışı gereği ona hizmet eden bir olgu kabul edilir, sanatta aynı şekilde insan elinde şekillenen, anlamlandırılan olgudur burada izleyici ise toplumdur toplumda bundan etkilenen, haz duyan, farklı anlamlar yükleyerek biricikleştiren yapbozun en önemli parçası halindedir. Teknolojinin etkilemiş olduğu bir parça aslında bütüne hizmet eder. Günümüz teknolojisinin bu olgular neticesinde var olması onu bütünün ayrılmaz parçası yapmakta her ne kadar bazen zarar veren bir silaha dönüşse de.

Görüşme sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde öğrencilerin tamamının günümüz teknolojisinin sanat eğitiminde kullanımından kaynaklı etkileri hakkında görüş sahibi oldukları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin birkaçı sanat eğitiminde günümüz teknolojisinin önemini genel olarak ele alırken birkaçı insana, topluma, sanata olan etkilerini açıklamaktadır. Yapılan açıklamalara yönelik öğrenci görüşleri değerlendirildiğinde en genel tanım olarak insan, toplum, sanat açısından kaçınılmaz bir etkileşim teknoloji sayesinde sağlanılmaktadır. Teknolojinin artık sanatın içinde yerini aldığını hatta birçok kaynağa ve sanatçıya ulaşmada oldukça etkili olduğu sonucu çıkartılmaktadır. Bir öğrenci teknolojinin toplum açısından parçalayıcı etkisinin olduğunu belirtmiştir. Bir başka öğrenci ise teknoloji bağımlısı bir toplum oluştuğunu bu durumda sanatında yapaylık kazandığını belirtmiştir.

Bu bağlamda günümüz teknolojisinin toplum içerisinde etkileşim açısından birçok alternatif sunduğunu belirten öğrenci tek bu açıdan bakıldığında olumlu bir şekilde bu alana nüfuz ettiğini belirtmektedir.

Günümüz teknolojisinin insan, toplum, sanat ilişkisinde ne derece etkili olduğu, yaşam içerisinde etkilerinin, öneminin neler olduğuna ilişkin bulgular değerlendirildiğinde günlük yaşamın her alanında günümüz teknolojisi etkilerine rastlamanın mümkün olduğu çıkarılmaktadır.

Araştırma bulguları değerlendirildiğinde günümüz teknolojisinin bireyler arası etkileşimi arttırdığı, kaynak sağlayarak ulaşımı kolaylaştırdığı ve bu durumun ise bireyleri kolaylaştırdığı anlaşılmaktadır.

Günümüzde neredeyse her evde internetin ya da teknoloji materyallerinin olduğu, gencinden yaşlısına her yaştan bireyin, oturduğu yerden her yere erişim sağlayabildiği, sanal sergi gezmeleri, sanal müze gezmeleri şeklinde yapıldığı düşünüldüğünde burada dikkat çeken toplumun, sanatın doğal koşul ve ortamda değil de teknoloji içerisine hapsedildiği çıkarılmaktadır.

Bulgular neticesinde günümüz teknolojisinin tüketici konumundaki kitleleri nişan alması, bu kitlelere devamlı olarak hazır ürünleri sunması bakımından; bireyleri çıkarıcı, hazırcı, fikir hırsız, düşünsel olarak aynılaştırdığı anlaşılmaktadır.

Bazı teknolojik aletlerin kullanımından kaynaklı sanat izleyicisi artmaktadır, insanlar internet sayesinde sanat eserlerine ulaşabilmekte galeriye gitmeden sanal ortamda binlerce sergi izleyebilmektedirler. Sanatı yalnızca modern sanat sınırlarına dahil eden izleyici farklı ve el emeği ürünler beklemektedir. Toplumda var olan bu izleyici kitlesi sanat eğitimi almamış olmasıyla sanat eseriymiş gibi sunulan ürünler tarafından kandırılabilir. Tekniksel anlamda kusursuzluğu yakalamış olan bu ürünler başka bir eserin kopyası olarak sunulabilmektedir (Atmaca, 2011, s. 302).

4.3. Öğrencilerin Sanat Eğitimi Derslerinin Oluşum Sürecinde Teknoloji

Kullanımlarından Etkilenme Durumlarına İlişkin Bulgular Ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde 3. alt probleme ait “Öğrencilerin sanat eğitimi derslerinin oluşum sürecinde teknoloji kullanımlarından etkilenme durumları nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

4.3.1. Öğrencilerin Uygulamalı Sanat Eğitimi Derslerinin Oluşum Sürecinde Teknoloji Kullanımlarının Etkilerine İlişkin Görüşleri

Görüşmede dördüncü soru olarak öğrencilere “Uygulamalı sanat eğitimi derslerinin oluşum sürecinde teknoloji kullanımlarının etkisi hakkında neler söylersiniz, sizi bu kullanıma iten şey nedir?” diye sorulmuştur. Bu soru ile öğrenciler çalışmalarının oluşum sürecinde teknolojiden hangi durumlarda yararlandıklarını veya teknoloji kullanımının, çalışmaları olumlu ya da olumsuz olarak nasıl etkilediğini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

(Öğrenci-H): Teknolojinin pek fazla yararına değinmese de aslında diğer sanatçıların görsellerine ulaşmada ve de dersi desteklediği şeklinde düşünerek şu sözlerle açıklamıştır:

Teknolojinin olumlu etkileri var elbette, derste görsellerle desteklenen bir süreç geçiriyoruz. Durum her ne kadar böyle olsa da onun haricinde katkısı olduğunu söyleyemem.

Teknoloji olanaklarının çok yüksek boyutta olmasının bir başka taraftan bazı şeyleri de yok ettiği düşüncesinde olan Öğrenci-H, teknoloji kullanımının uygulama süreci içerisinde olumsuz sonuçlara neden olabileceğini düşünmektedir.

Örnek verecek olursam, benim eğitim aldığım okulda atölye derslerimizde modelimiz yok bu noktada teknolojiden yararlanarak telefon, tablet gibi aletler aracılığıyla yapay iki boyutlu çizim modellerden ya da görsellerden yararlanıyoruz her ne kadar yarar kelimesi işlevini gerçekleştiriyor bilmiyorum çünkü iki boyutlu tek yüzeyi olan çalışmadan çalışma yapmayı gelişimime katkı sağlayacağı kanatinde değilim. Teknoloji olmasaydı mesala o boşluk canlı model ile doldurulmaktan başka çare getirmezdi akıllara. Lakin teknoloji olgusu söz konusu artık bakıldığında araç olmaktan öteye giderek amaç haline gelmiş, amacımız oturduğumuz yerden elimizdeki telefonlarla internet aracılığı ile canlısı hakkında hiçbir fikre sahip olmadığımız görseli resmetmekmiş gibi.

(Öğrenci-A): Uygulamalı sanat eğitimi ders sürecindeki teknoloji kullanımını aslında eksikliği yaşanan konu üzerine odaklanmaktadır. Teknolojinin hazırcılığa alıştırmasını olumsuz değerlendirirken ders sürecinin kesintiye uğramadan problemin çözülmesi noktasında da olumlu değerlendirmektedir.

Öğrenci-A'nın görüşleri şu şekildedir:

Derste eksikliğini yaşadığımız konuda hocamız bilgisayar yardımı ile bunu giderebiliyor, teknoloji burada kolaylık sağlıyor aslında. Geçmiş dönem sanatını düşünüyorumda tuval üzerine resimler gelirken aklıma şimdi ise teknoloji çok fazla sanatın içinde, sadece boya tuval değil birçok materyalin dahil edildiğini görmekteyiz.

Öğrenci-A'ya göre “uygulamalı sanat eğitimi derslerinde teknolojinin var olması asıl olması gereken materyallerin yerini doldurmaktadır” örneklerle açıklık getirdiği bu konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

Başka bir boyuttan bakıldığında ise örneğin, ben staja gittiğim dönemlerde öğrencilere canlı model üzerinden çizim yaptırmam gerekirken ne yazık ki canlı model temini sağlanmadığından internet yardımı ile yapay iki boyutlu görseller aracılığı ile çizim yaptırdım. Aslında teknoloji, eksikliğı yaşanan bu konunun ya da problemin çözüm noktası diyebiliriz. Her ne kadar verimli olmasa da bu durum sadece bir noktaya kadar ilerletebilmekte. Daha sonradan her ne kadar verimli olmasa da bu durum, sadece bir noktaya kadar ilerletebilmekte. Sonrası ise bir noktada tıkanıp kalan ne yazık ki hiçbir ilerleme kaydedilememiş verimsiz bir yetiştirme süreci, bu durumun baş kahramanı ise teknoloji, hazırcılık, ulaşabilme kolaylığı.

(Öğrenci-Z): Dersin oluşum sürecinde tek bir noktaya odaklanmaktadır. O da “teknolojinin sağladığı kolaylıklar olmasaydı canlı model temini zorunlu hale gelirmiydi?”. Bu soru ile verilen cevaba bakıldığında öğrenci model eksikliğinin yalnızca canlı model temini ile sağlanması düşüncesindedir fakat günümüz teknolojisinin henüz daha eksikliğini dahi hissettirmeden çözüm üretiyormuş gibi görüldüğünü belirten Öğrenci-Z durumu şu sözlerle açıklamıştır.

Burada canlı model eksikliğıne değinmek istiyorum. Canlı model olmaması ve desen adı altında bir dersin var olması tıpkı bir çelişki gibi. Desen dersinin içeriğı tamamen temel bir yapının oluşum sürecidir benim için desen=anatomidir hatta, bir şeyin en doğru çiziminin öğretilmesidir. Eğitim kurumlarının böyle bir eksikliğı temin etmemesi bizi olumsuz yönde etkiliyor aslında. Çünkü canlı model sanat eğitimi açısından düşünüldüğünde mutlaka olması gereken bir unsurdur. Fakat önüne öyle bir paravan çekilmiş ki bu konunun insanlar bu duruma oldukça farklı bakış açısı

ile bakmakta, canlı model olması hatta bundan nü çizimi yapılması oldukça dışlanılmakta. Böyle bir durumda canlı modelden yararlanılmadığından teknoloji kullanarak ne yazık ki yapay şekilde bu boşluğu doldurmak zorunda kalıyoruz. Bu da bizim gelişimimizi nasıl etkiliyor tahmin etmek zor değil.

(Öğrenci-D): Uygulamalı sanat eğitimi derslerindeki teknoloji kullanımının hem olumlu hemde olumsuz etkilerinin olabileceğini düşünmektedir. Öğrenciye göre teknoloji doğru yerde ve doğru şekilde kullanıldığı zaman daha verimli ders ortamı oluşarak bireylerin düşünce yapıları daha yaratıcı daha yeniliklere açık hale gelebilir. “Olumsuz yanları ise teknolojinin sanat eğitiminde kullanılması sanatı doğallıktan uzaklaştırıp daha yapay hale getirerek, gerçekçiliğinin kaybolmasına neden oluyor”.

Ayrıca Öğrenci-D, şu örneklerle konuyu açıklamaktadır:

Sanat eğitimi derslerinde kullandığımız en önemli materyallerden biri olan projeksiyon aleti birçok eserlere seyircilik etmemizi sağlıyor, sanatçıları izleyebilme imkânı tanıyor. Bunları ders sürecinde sıcağı sıcağına görmek, izlemek konu dahilinde eser eleştirileri yapmak daha kısa sürede bilgiye ulaşmada ve uygulamada oldukça etkili. Bir diğer örnekle de olumsuz yönünü açıklayacak olursam aslı doğada var olan, doğadan gözlemleyebileceğimiz birçok şeyi hazır şekilde elde ederek fotoğraf makinesi, bilgisayar çıktısı, çeşitli kopyalar vs. gibi yapay yollara başvurarak çalışmalar yapılması sanatın gerçekçiliğinin veya emek değerinin yitirilmesine neden oluyor.

(Öğrenci-S): Uygulamalı sanat eğitimi derslerinde teknoloji kullanımının bir noktada yaratıcılığa yarar sağladığını düşünmektedir. Eksikliği yaşanan bazı materyallerin olmamasını başka nedenlere bağlayarak teknolojinin böyle durumlarda boşluğu doldurmasını yarar sağlayıcı bulmaktadır.

(Öğrenci-C): Öğrenci çalışmalarının oluşum sürecinde teknoloji kullanımının etkisi hakkında birçok yetenek adı altında toplanabilecek duyularının köreldiği hususunda düşünceleri şu şekildedir:

Teknolojiden elbette yarar sağlamak gerekiyor özellikle ulaşımı zor olan durumlarda fakat problem şu ki bazen bizleri hazıra alıştırıyor bunun nedeni de teknolojinin her geçen gün daha da küçülerek cebimize kadar girmesi. Asıl olan materyale ulaşamadığımızda bu durum zorlaştığında, demek istediğim desen derslerimizde figüratif çalışmalarımızda üç boyutlu modelimiz olmadığından

fotoğraf, video gibi iki boyutlu teknoloji ürünleri ile kendimize kaynak yaratmaya çalışıyoruz. Bu durum bizlerde üç boyutlu görebilme, hissedebilme, dokunabilme gibi bazı duyuşal yetilerimizin giderek yok olmasına neden oluyor ve teknoloji üzerinden bunu gidermek istediğimizde tamamen yapay bir sürecin içinde buluyoruz kendimizi.

(Öğrenci-S): Çalışma öncesi ön prova sayılan eskiz çizimlerinin artık olamaması konusuna değinerek konuyu řu sözlerle açıklamıştır:

Birçok çözüm noktasında teknoloji nimetleri ile karşı karşıyayız aslında. Nerede o eski sanatçıların bir çalışma için yaptığı binlerce eskiz çalışmaları diyorum bazen, teknoloji öyle bir şey ki bir yandan sevindirirken bir yandan ağlatıyor resmen. Birilerinden ya da çalışmalardan esinlenmek onlara ulaşp yaratıcılığımızın harekete geçmesine seyirci olmak güldüren yanıyken birilerini kopya edip birebir alarak baskı kâğıdı üzerine iki fırça darbesi atıp kendine mal etmek teknolojiyi mi suçlu kılar tartışılır. Teknoloji amaç mı? Araç mı? Diye soruyorum hep. Belkide bir şeylerin eksikliği yerini başka eksik şeylerle tamamlandı çünkü hala tam değil o boşluk.

(Öğrenci-A): Sanat denen kavramın bireyin tek elinde şekillenerek öznel yaratıcılık dahilinde olması gerektiğini düşünmektedir. Teknoloji kullanımının çalışmaları üzerindeki etkilerini řu sözlerle açıklamıştır:

Çalışmalarımın oluşum sürecinde yahut öncesinde teknoloji kullanımı araştırma yapma, belli başlı kaynaklara ulaşabilme imkânı sağlıyor bana. Lakin uygulama aşamasında sanat benden kendi duygu, düşünce ve yaratıcı fikrimi ortaya koymamı bekler. Teknoloji olgusunun sanat eğitimi derslerinde pasif kalabilmesi için gerekli olan tüm materyallerin sağlanmış olması gerekmektedir. Örnek verecek olursam desen çalışmalarımızın baş kahramanı canlı modeldir böyle bir ihtiyaç söz konusuyken ve temin edilmediği zaman teknoloji bu dersin baş kahramanı oluveriyor, tabletler, telefonlar, fotoğraf makinaları, bilgisayarlar vb. sayesinde yapay şekilde elde edilen modellerle dersimiz sürdürölüyor. Teknoloji yalnızca temel bilgi kısmında etkisini sürdürmeli bunununla da sınırlandırılmalıdır.

Görüşme sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin bu soruya ilgili bir şekilde cevap verdikleri görölmemektedir. Cevaplara bakıldığında iki öğrencinin teknoloji kullanımının uygulamalı sanat eğitimi ders süreçlerine olumsuz etkisi olduğunu ifade

etmişlerdir. Geri kalan öğrenciler ise cevaplarında hem olumlu hem olumsuz yargılara yer vermişlerdir. Genel olarak bakıldığında her ne kadar olumlu etkisi olduğu hakkında görüşler var olsada olumsuz yanıtların daha fazla olduğunu görmekteyiz. Öğrencilerin yanıtları arasında uygulama açısından sanat eğitiminde teknolojinin kişiyi yapaylığa sürüklemesi en çok göze çarpan kısımdır. Bu yapaylık canlı model eksikliğine bağlı olarak telefon, tablet ya da bilgisayar ile gösterilen iki boyutlu görsellerden kaynaklandığı yönündedir. Canlı modellerin kişiye sunduğu üç boyutlu bakış açısı bu gösterilen iki boyutlu görsellerle yok edilmiş ve kişiyi yapaylığa sürüklemiş olduğu genel yargısı tüm cevaplarda rastlanmaktadır.

Araştırma bulguları değerlendirildiğinde öğrencilerin bir kısmı olumlu yönde fikir beyan ederek canlı model eksikliğinin giderilmesi açısından teknoloji kullanımının faydalı olduğu yönünde cevaplar vermişlerdir. Tek bir öğrenci ise sorulan soruya uygulamalı sanat eğitiminde kullanılan materyallerde teknolojinin etkisi açısından yaklaşmış ve sanatın sadece boya ve tuvalden ibaret olmadığını teknoloji ile bu durumun birçok alternatifi mümkün olduğunu söylemiştir. Bulgulardan hareketle sanat eğitimi ile günümüz teknoloji kullanımı arasında gözle görülür bir çelişki olduğunu söylemek mümkündür.

Elde edilen veriler incelendiğinde öğrencilerin genelinin sanat eğitiminde teknoloji kullanımına ilişkin tepkili oldukları görülmektedir. Çalışmalarının oluşum sürecinde teknolojinin sağlamış olduğu bazı kolaycılık ve hazırcılıktan sakınmaya çalıştıklarını belirten öğrenciler, başka bir boyuttan teknoloji kullanımının sosyal yaşam içerisinde belli bir yer edinerek kendi yaşayış, düşünüş biçimlerini ve hatta sanat eğitimi ders sürecinde sanat çalışmalarını etkisi altına alabileceğinden bahsetmektedir.

Sanat eğitiminin nihai amaçları, bireyde duyarlılık bilinci oluşturarak bireyin çevresine olan bakış açısını genişletmek ve farkındalığını arttırmaktır. Sanat eğitiminin temel işlevleri ise, bireye eleştirel düşünme becerisi kazandırmak, yaratıcı düşünmeyi sağlamak, entelektüel düşünce yapısını geliştirmek, bireyin görme, algılama, sorunları ile başa çıkabilme becerisi kazanma, kendini ifade edebilme, taklit ve kopyadan uzak üretken birey haline dönüştürmeyi amaç edinir. Teknoloji kullanımı ise bireyde oluşması istenilen tüm etkili donanımları körelterek, üretimin olduğu her alanda veya ortamda hali hazırda bulunan nesneleri sorgulamadan tüketmeye yöneltir.

Teknolojinin toplum içerisinde bu denli cazip hale gelmesi, kolaya kaçma hali, hiçbir şey için çabalamama, taklit etme, anında vazgeçip hazırı yönelme, bir başkasına özenme gibi olgular tamamen eğitim yetersizliğinin sonucunda ortaya çıkmıştır. Cazibeli durum haline

gelen bu gerçek hiç uğraş vermeden kolaylığa kapılmayı gerektirecek bir hal oluşturmaktadır (Demir, 2009, s. 47).

4.3.2. Öğrencilerin Uygulamalı Sanat Eğitimi Derslerinde Teknoloji

Kullanımlarının Yaratıcılığa Olan Etkileri Hakkındaki Görüşleri

Görüşmede beşinci soru olarak “Uygulamalı sanat eğitimi derslerinizin uygulama aşamasında teknoloji kullanımının yaratıcılığınıza etkisi olduğunu düşünüyor musunuz, nasıl?” diye sorulmuştur. Sorulan bu soru ile öğrencilerin uygulamalı sanat eğitimi derslerinde teknoloji kullanmalarının yaratıcı düşünüp fikir üretmelerinde etkisi var mıdır, varsa da olumlu yönde mi olumsuz yönde mi nasıl etkilediğinin keşfi hedeflenmiştir.

Bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

(Öğrenci-H): Teknoloji kullanımının yaratıcılığı sınırlandığını hatta kopyaya sürüklediğini düşünerek bununla beraber tektipleşen sanat çalışmaları oluştuğunu savunan görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

Yaratıcılığı gerçektende sınırlandığını düşünüyorum. Her ne kadar kaynaklara ulaşmada avantaj sağlasa da teknoloji, bilgiyi yoğurma kısmında yaratıcılık tamamen azalıyor, bunun nedeni hazır olarak alıp kullanmaktan kaynaklanıyor. Edinilen bilgi esinlenmek açısından kullanılsa aslında hiçbir sıkıntı kalmayacak, burada yine teknoloji kullanımı çalışmalarımızı olumsuz etkiliyor diyebilirim.

Öğrenci A’ya göre “ne kadar yetenekli olunursa olunsun teknoloji kullanımı çalışmalarda destekleyici unsurdur.” Teknoloji adı altında birleşen okul araç gereçlerinin aslında yaratıcılığa faydası olduğunu düşünerek insanı sanat alanında ileri noktaya taşıdığını belirten öğrenci-A durumu şu sözlerle açıklamıştır:

Aslında ne kadar yetenekli olursak olalım ya da aktif şekilde sanatla uğraşalım kendi kabuğumuzda kalarak dışarıda ne olup ne bittiğini bilmeden ancak kendimizi yineler dururuz. Bizim dışımızda ne olup bittiğini teknoloji sayesinde öğrenebiliriz. Bundan esinlenmek demek yaratıcılığımıza katkı sağlayacaktır. En basitinden projeksiyon aletleri, bilgisayarlar, internet tabanları gibi teknoloji adı altında toplanan bu materyaller bizlere fayda sağlamaktadır, bilgi birikimi ufukumuzu daha da genişleterek yaratıcı düşünmemize neden olarak bizleri ve çalışmalarımızı daha üst düzeye çıkarmaktadır.

(Öğrenci-Z): Teknoloji kullanımını yalnızca ulaşım açısından faydalı bulmaktadır. Birçok kaynağa, esere, sanatçıya ulaşmanın yaratıcılığına derin etkisi olduğunu düşünmektedir. Bir başka düşünce olarak da aslında teknoloji olanaklarının kopyalama ve taklit etmeyi de beraberinde getirdiği fikrini şu sözlerle ifade etmiştir:

Birçok kaynağa ulaşma açısından düşündüğümde elbette yaratıcılığa olumlu etki sağlıyor. Fakat kopyalama ve taklit etme durumları ortaya çıktığı zaman yaratıcılık olumsuz etkileniyor bilgiye erişim kolaylığı beraberinde hazırcılığında getiriyor. Teknoloji kullanımı yalnızca esinlenme boyutunda yaratıcılığımızı olumlu etkilerken hazırcılığa alıştırmaları boyutunda yaratıcılığımızı olumsuz etkiliyor.

(Öğrenci-D): Teknoloji kullanımını yaratıcılık boyutunda düşündüğü zaman gözlem yapmayı ortadan kaldırdığını ve bu nedenle çalışmalarını üzerinde yaratıcı etkinin ortadan kalktığını düşünmektedir. Mesela yapacağı bir çalışmada doğayı fotoğraflamanın ve bunu olduğu gibi tuvale geçirmenin yaratıcılığa olumsuz etkilerini şu sözlerle ifade etmiştir:

Teknoloji kullanımının yaratıcılığımıza etkisi olduğunu düşünmüyorum. Örneğin, telefon, fotoğraf makinası gibi teknolojik aletler sayesinde doğayı ya da çalışmak istediğimiz herhangi bir nesnenin anlık olarak alınması ve bunun olduğu gibi tuvale aktarılmasının yaratıcılığımızı sınırlandırdığını düşünmekteyim. Teknoloji adı altında kullandığımız bazı materyaller çalışmalarımız ve yaratıcılığımız arasında köprü görevi görmelidir. Sadece araç olarak kullanılması gerektiği düşüncesindeyim.

Öğrenci-S, teknoloji olanaklarının ve bundan faydalanmanın çalışmalarında olumlu etki yarattığını belirtmiştir. Ona göre teknoloji adı altında sanat çalışmalarında kullanılan materyaller, belli bir görsel birikim sağlıyor olup, yaratıcılık boyutunda da olumlu etkisi ile daha özgün çalışmalar ortaya koyduklarını belirtmektedir.

Çalışmalarda kullanılan teknolojinin, sanatı en temelden etkilediğini belirten Öğrenci-S, teknolojinin “kopyalama, taklit etme, bilgi ve fikir hırsızlığı” gibi birçok kavramı kendisine hatırlattığını ifade etmiştir. Yapılmak istenilen çalışmanın konusu, tekniği, uygulaması, bir resmi oluşturan tüm unsurlar göz önüne alınıp düşünüldüğünde, bu unsurlar teknoloji olanakları ile bir başka yerden olduğu gibi alınıp kopya edildiğinde ne yazık ki teknolojinin kötü amaçla kullanılan bir silaha dönüşebildiğinden bahsetmiştir.

(Öğrenci-C): teknolojiyi haberdar eden, kaynak sağlayan, bilgiye erişimi kolaylaştıran özellikleri bakımından ele alarak düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

Ulaşım sağlayamadığımız alanlar, durumlar olabiliyor. Bu durumda sosyal medya sayesinde çok fazla esere, düşünceye, bilgiye ulaşabiliyoruz. Bu anlamda teknoloji sanat çalışmaları öncesinde bize kaynak sunabiliyor. Yeterli bilgi birikimi sayesinde ufkumuzun gelişmesi, düşünce yapımızın derinleşmesi yaratıcılığımıza doğrudan etki sağlıyor. Daha üretken ve daha özgün çalışmalar bu bilgi birikiminden esinlenme sayesinde gerçekleşebiliyor. Bu açıdan ele alarak düşündüğümde teknolojinin sanatın içinde var olması onu evrenselleştirerek tüm dünyanın etkileşimde bulunmasını sağlıyor, yalnızca kendi eksenimizde bulunan eserlerden haberdar olup bununla sınırlı kalmış olsaydık, yaratıcılığımızda yalnızca gördüklerimizle sınırlı kalabilirdi.

Teknoloji olgusunun kendisi için belge niteliği taşıdığını belirten Öğrenci-S, teknoloji kullanımının yaratıcılığına olumlu etkisi olduğunu belirtmiştir. Ona göre yaratıcı düşünmek için öncesinde belirli bilgi birikimi sağlamak, eskizler çizip ön hazırlık yapmak gerekmektedir.

Öğrenci-S, sanat derslerinin uygulama aşamasında teknoloji kullanımını düşüncesine, yaratıcılığına yön veren belge niteliğinde kullandığını belirten görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Teknoloji bana daha farklı çalışmaların var olduğunu ya da ne tarz çalışmaların eksik olduğunu gösteren, hissettiren, yaratıcılığımı yön veren, bir belge niteliğindedir aslında.

(Öğrenci-A): Teknoloji kullanımını çalışmaları üzerinde yaratıcı etkisinin olabileceğini düşünmektedir. Bu konu hakkında görüşleri şu şekildedir:

Yaratıcılığımıza etkisi olabilir neticede bir araştırma yapıyoruz, dünyanın bir ucundaki sanatçıya ve onun fikirlerine erişebiliyoruz çalışmalarından esinlenme fırsatı yakalayabiliyoruz, bu şekilde kafamızda bir şeyler oluşarak yaratıcılığımız bu durumdan olumlu etkileniyor. Lakin böyle durumlarda kopya etme gibi bir gerçekte var es geçemeyeceğim, teknoloji burada habersizce bu duruma hizmet veren kopyalama makinaları ve dijital çoğaltmalar gibi imkanlarda sunuyor. Yalnızca kaynak edinme bilincince olunursa teknoloji kullanımı yaratıcılığımıza olumlu etki sağlamaktadır.

Görüşme sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde teknoloji kullanımının yaratıcılığa etkisi olup olmadığı hakkında iki öğrencinin bu duruma tamamen olumsuz yaklaştığı

görülmektedir. Geri kalan öğrencilerin geneli sanat derslerinin uygulama aşamasında teknoloji kullanımının yaratıcılıklarına etkileri olduğunu belirtmiş dört öğrenci ise bu fikirlerine ek olarak olumsuz etkileri olduğunda ifade etmişlerdir.

Araştırma bulgularından, teknoloji kullanımının yaratıcılığa etkisi boyutunda öğrenci çalışmalarının oluşum süreçlerini nasıl ve ne şekilde etkilediğine dair çıkarımlarda bulunabilmek mümkündür.

Teknoloji kullanımının düşünsel yaratıcılık boyutunda kaynak sağlayarak fikir sunan özellikleri olması bakımından, çalışmalara olumlu etkisi olabileceğini belirtmişlerdir. Bu düşünce ekseninde şekillenen bir başka görüş olarakta ulaşılması güç ve uzak olan her türlü kaynağın, olumsuz sonuçları olarak yaratıcılığın körelmesi ile kopya ve taklit etmenin başladığı yahut arttığına dair çıkarımlarda bulunmak mümkündür.

Öğrencilerin çoğunun, teknoloji kullanımının yaratıcı düşünme becerisine, etkisi anlamında tepkili söylemleri mevcuttur. Çalışmalarını teknoloji kullanımı etkilerinden sakınmaya çalışarak yaratıcılıklarını daha özgün kılmaya özen gösterdiklerini belirten öğrenciler, ayrı bir durum olarak teknoloji kullanımının sosyal yaşam içerisinde her alana nüfuz ettiğinden bahsetmişlerdir. Bu durumun sonucu olarak kendi yaşayış, düşünüş biçimlerini ve hatta sanat çalışmalarını da etkiliyor olabileceğinden bahsetmişlerdir. Özellikle “internet” kullanımının öğrenci çalışmaları üzerinde, yaratıcı düşünme becerilerine doğrudan etki ettiği fikrinde oldukları da çıkarılmaktadır. Öğrencilerin uygulamalı sanat eğitimi ders sürecinde çalışmalarının yalnızca ön hazırlık kısmında internetten gözlem ve bilgi edinme amacıyla yararlandığı ve bunun yanında birçok kez taklit ve kopyaya yöneldikleri anlaşılmaktadır. Bu durumun sanat eğitimi ile ilişkilendirilmesi halinde, yaratıcılık ve özgünlük kavramları üzerinde olumsuz sonuçlara neden olabileceği düşünülmektedir.

4.4. Teknoloji Kullanımının Sanat Eğitime Etkilerine İlişkin Bulgular Ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde 4. alt probleme ait “Teknoloji kullanımının sanat eğitime etkileri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

4.4.1. Öğrencilerin Teknoloji Kullanımının Sanat Eğitime Olumlu ya da Olumsuz Etkileri Hakkındaki Görüşleri

Görüşmede altıncı ve son soru olarak öğrencilere “Sanat eğitimi açısından düşündüğünüzde teknoloji kullanımlarının olumlu ya da olumsuz etkileri olduğunu düşünüyor musunuz, neden?” diye sorulmuştur. Sorulan bu soru ile öğrencilerin sanat eğitimi derslerinde kendi alanlarında teknoloji kullanımının olumlu ya da olumsuz olası etkilerine ilişkin düşüncelerinin tespiti amaçlanmıştır.

Bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

(Öğrenci-H): Sanat eğitiminde teknoloji kullanımının hem olumlu hem de olumsuz etkilerinin olabileceğini düşünmektedir. Ona göre teknolojiden doğru bir şekilde fayda sağlanılırsa sanat eğitimi derslerinde bireylerin fikirleri zenginleşip yaratıcılıkları daha etkin hale gelebilir. “Olumsuz yanları ise bireyleri sanat çalışmalarında, emeksiz bir şekilde hazır elde ederek gözlem yapmadan, eskizlerle ön hazırlık oluşturmada, dijital çıktılar kullanarak hazırcılığa özendiren bir araç haline getirmiştir”.

(Öğrenci-A): teknoloji kullanımının sanat eğitimi üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkilerini şu sözlerle ifade etmiştir:

Olumlu etkisi olarak teknoloji doğru kullanıldığı sürece yaratıcılığa doğrudan etkisi olan bir araç. Çok fazla dökümana ulaşımı kolaylaştıran ayrıca da hızlı bilgi kaynağı. Olumsuz yönü ise çok kolay şekilde hiçbir emek sarf etmeden, hazır olanı alarak bunu belli başlı teknoloji aletleri sayesinde dijital çoğaltmalar sağlayarak bir nevi emek hırsızlığına yol açmaktadır.

(Öğrenci-Z): Teknoloji kullanımının insanlarda hazırcı kişilik yapısı oluşturduğunu ve onları yaratıcı olmaktan uzaklaştırdığını düşünmektedir. Bu konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

Yalnızca kaynaklara ulaşabilme açısından düşündüğümde olumlu yanını hissedebiliyorum. Olumsuz yanları saymakla bitmez benim için. İnsanları artık hazır olan her şeye sardırma yapısına sürüklüyor, bir şeyleri olduğu gibi alıp kendine mal etme algısı yayıldı adeta. Kopyacı, emek hırsızı olup çıktı bireyler, eserlerde resmen fabrikasyon ürünleri tadı veriyor.

(Öğrenci-D): Sanat eğitiminde teknoloji kullanımının olumlu bir yanı olarak bilgiye (eser ve sanatçılara) en hızlı şekilde ulaşmanın birçok çalışmalar üzerinde yaratıcı etkisi oluşturacağını şu şekilde ifade etmiştir:

Çağımız gereği teknoloji kullanmadan edemiyoruz artık. Geçmişten günümüze mağara dönemleri dahilinde birçok eser ve sanatçı varlığı bilinmektedir, teknoloji sayesinde oturduğumuz yerden bunlara ulaşım sağlayabiliyoruz en temelde ise fotoğraf makineleri buna hizmet vermektedir. Teknoloji sanat içerikli çalışmalarımızda ulaşma açılan bir kapı benim için ulaşım sağlayarak topladığım bilgilerin yaratıcılığımı etkileyerek çalışmalarına olumlu etki sağladığını söyleyebilirim.

Öğrenci-D ayrıca şunları dile getirmiştir:

Dünya genelinde sanat hakkında ya da sanatçılar hakkında bilgilere ulaşabiliyoruz. Lakin keşke her şey bu kadar masum kalabilse, çalışmalarımıza bu durumu sadece olumlu yansıtabilsek. Sanat eserlerinin biricik olma, tek olma özelliği vardır, istenilse dahi aynısının yapılamaması ona değer katan bir başka boyuttur lakin günümüz teknolojisi buna müsaade etmemeye başladı artık, kopyalama makineleri, dijital çoğaltma platformları çalışmaların ya da eserlerin değer kaybetmesine neden olarak adeta fabrikasyon üretimine geçildiği hissiyatını hatırlatıyor bana, bu durum çalışmalar üzerinde herhangi bir emek olmadığını gösteriyor. Yaratıcılık denen kavram zamanla yok oluyor, sanat kendini yinelemek zorunda kalıyor.

(Öğrenci-S): Sanat eğitiminde teknoloji olgusunu kişinin kendi kullanımıyla alakalı olumlu ya da olumsuz sonuçlar doğurduğu şeklindeki görüşlerini şu sözlerle ifade etmiştir:

Teknoloji kullanımı böylesi özgür ruh gerektiren sanatın içerisinde ufkumu açıyor, yaratıcı düşünmemi sağlıyor, farklı fikirler sunarak esinlenmemi sağlayıp daha özgün çalışmalar üretmemi neden oluyor bu bağlamda olumlu etkisi yadsınamaz bir gerçek. Lakin istediğimize istediğimiz şekilde ulaşabilme özgürlüğümüzün olması alıp kendimize mal etme hakkını bizlere vermez. Zaten var olan çalışılmış bir çalışmayı ya da eseri kopyalamak, çalmak teknolojinin gözle görülür en olumsuz gerçeğidir. Bu nedenle teknolojinin olumlu yanları da vardır olumsuz yanları da. Burada aslında kişinin kendi kullanımıyla alakalı bir durum söz konusudur.

(Öğrenci-C): Teknoloji kullanımını sanatı yapaylaştırdığı düşüncesiyle eleştirerek olumsuz tarafına ağırlık veren fikirlerini şu sözlerle ifade etmiştir:

Sanat çalışmalarına teknoloji dahil edildiği zaman endüstriyel tat veriyor bana. Bir heykele, bir resme baktığımda sanatçının ya da çalışmayı yapanın dokunuşlarını, fırça vuruşlarını veya bir ahşap heykeli üzerinde o zımpara izlerini gördüğümde inanılmaz haz alıyorum. Günümüzde birçok yazılım eşliğinde modellenmiş, dijital platformlarda gerçekleştirilen yapay çalışmalar ne yazık ki teknolojinin sanata en olumsuz etkisidir. Eline kalemi, fırçayı almayı unutturan cinsten adeta.

(Öğrenci-S): Sanat ve teknoloji açısından bakıldığında sanatın yapaylık kazandığını düşünmektedir. Daha az emekle daha seri üretimden bahsederek sanatın yüzeysellik kazandığını dile getirmiştir.

Diğer görüşleri şu şekildedir:

...fakat çalışma öncesi ön bilgi edinme, ön eskiz çizimleri için fikir bağlamında ulaşılması zor olan birçok şeye ulaşabilmek adına olumlu tarafları da söz konusudur.

(Öğrenci-A): Sanatta “emek” denen kavramın ortadan kalktığını belirtmektedir. Sanat eğitimi açısından teknoloji kullanımının olumsuz yönlerine ağırlık veren fikirlerini şu sözlerle açıklamıştır:

Bu soruyu hem olumlu hem de olumsuz şekilde ele alacak olursam, kaynak açısından teknoloji olağanüstü bir harika. Bizi dünyadan haberdar eden eşsiz güç. Kendimizi geliştirmede oldukça imkân tanıyan kolaylıktır.

Olumsuz etkisinin ise daha fazla olduğu düşüncesindeyim. Teknoloji var olduğundan bu yana bireyler neredeyse tüm işlerini teknoloji üzerinden yapmakta. Sanat eğitimi bizlere özgün olma, yaratıcı olma, farklı olma, üretken olma gibi kavramları öğretirken bu derslerde teknolojinin kullanılması adeta zıtlık gibi geliyor bana. Teknoloji olanakları sayesinde bireyler emek vermeden kopya girişimlerinde bulunarak hazırda alışıyorlar. Sanat olgusu ne yazık ki bu durumdan oldukça olumsuz etkileniyor.

Görüşme sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara baktığımız zaman hemen hemen her öğrencinin bu soruya hem olumlu hem de olumsuz bakış açısıyla çeşitli cevaplar verdiklerini görmekteyiz. Bu durum bize öğrencilerin bu konuda çok yönlü düşündüklerini, her iki durumu da göz önünde bulundurarak soruyu

cevapladıklarını göstermektedir. İlk etapta bakıldığında olumlu yönlerinden ziyade olumsuz yönlerin daha ağır bastığı göze çarpmaktadır. Genelde olumsuz yön olarak; teknoloji kullanımının sanat eğitiminde kişiyi hazır ürüne kolay bir şekilde ulaştırdığından, kopyaya yönlendirdiğinden, daha az emekle ve çabalamadan ürün ortaya koyduklarından bu durumun sonucu olarakta yaratıcılığı öldürdüğü çıkarımları yönündeki cevaplar genel yargıyı oluşturmuştur. Fakat cevaplara bakıldığında bu durumun kişinin kendi elinde olduğunu düşünen bir kesim olduğunu söylemek mümkündür. Olumlu yön olarak genelde; kaynak edinme açısından çeşitliliğin olması, geçmişten gelen eserlere teknoloji sayesinde kolay ulaşılması, öğrenmeyi ve yaratıcılık anlamında farklı fikirler edinilmesi gösterilmiştir.

Araştırma bulguları değerlendirildiğinde sanat çalışmalarında teknoloji kullanılmasının mantık çerçevesinde çelişkili bir durum olduğundan bahsettikleri, genel olarak öğrenci görüşlerinden elde edilen veriler arasındadır.

Sanat eğitiminin temel işlevleri düşünüldüğünde yaratıcılık, eleştirel düşünebilme, kendini ifade edebilme gibi bireyi sorunları ile başa çıkabilen üretken bir hale getirmeyi görev edinir. En önemli amaç ise bireyin anlam dünyasını genişletmek, etrafında olup biteni anlamasını sağlamak ve duyarlılık sınırlarını arttırmaktır. Teknoloji kullanımı ise bireyin yeteneklerini, donanımlarını hiçe sayarak daha çok seri üretime teşvik eden yapısıyla, daha önceden hazırda var olan ürünleri, yetileri tüketmeye davet eder.

Teknoloji iyimser determinist (belirlenimcilik) çerçevede modernleşme ve bilgi toplumu oluşturma özellikleri ile açıklanırken kötümser çerçevede teknolojinin her şeyi belirleyerek aynılaştırdığı, kişileri birbirinin kopyası haline getirerek tek tipleştirdiği şeklinde ifade edilmektedir (Uluç, 2003, s. 140).

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Teknoloji Kullanımları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde 1. Alt problemimizde sorulan ve yine bulgularda yer alan sorunun sonuçları bulunmaktadır.

Araştırma bulguları sonucunda sanat eğitimi alan öğrencilerin çalışmalarında teknoloji kullanımına ilişkin düşünce ve söylemleri birbirine yakın niteliklere sahiptir. Genel olarak öğrenciler teknoloji kullanımını, çalışmalarında büyük etki uyandıran, takıldıkları bazı durumlarda çözüm aradıkları, aslında teknoloji kullanımı ile sanatın her an etkileşim içerisinde oldukları şeklinde açıklamaktadırlar.

Günümüzde teknoloji kullanımının birçok alana etkili bir biçimde nüfuz ettiğini söyleyen öğrenciler, teknoloji kullanımından kaynaklı, nesnelere emek harcamadan erişilebilmesi bakımından eleştirmiştir. Bu aşamada, sanat çalışmalarında teknoloji kullanımından kaynaklı hazır nesneye yönelme, kolay elde etme, yapaylık gibi kavramlar öne çıkmaktadır.

5.2. Günümüz Teknolojisinin İnsana Topluma Sanata Etkilerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde 2. Alt problemimizde sorulan ve yine bulgularda yer alan sorunun sonuçları bulunmaktadır.

Bu çalışmaya göre günümüz teknolojisinin bireyler arası etkileşimi arttırdığı, kaynak sağlayarak ulaşımı kolaylaştırdığı ve bu durumun ise bireyleri hazırcılığa, kolaycılığa alıştırdığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda sanat çalışmalarında teknoloji kullanımı dahilinde bireylerin sosyal yaşam içerisinde sorunlarıyla mücadele etmek yerine, teknoloji olanaklarının anlık ve yapay imkanlarına sığındıkları görülmektedir. Aynı zamanda

bireylerin hazır nesneye alışması rehavete kapılmalarını sağlamakta bu durumda çalışmadan alınan hazzın yapay haz olduğu sonucuna varılmaktadır.

Teknoloji kullanımının sanata etkilerinin neler olduğuna ilişkin görüşlerin geneli, iletişimi sağlayarak sanatın evrensel boyut kazanması olduğu belirtilebilir. Teknoloji olanaklarının insanı sanattan, sanatı toplumdan haberdar etmekle beraber aralarında güçlü bir etkileşim sağladığı yorumu yapılabilir.

Toplum içerisinde teknoloji kullanımı etkilerinin neler olduğuna ilişkin, gündelik hayatın içerisinde aktif şekilde kullanılan, bireylerin düşünüş ve yaşam biçimlerini derinden etkileyen, toplumsal değer yargılarını etkileyip var olan düzende değişim meydana getiren nitelikler oluştuğu belirtilebilir.

5.3. Öğrencilerin Sanat Eğitimi Derslerinin Oluşum Sürecinde Teknoloji Kullanımlarından Etkilenme Durumlarına İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde 3. Alt problemimizde sorulan ve yine bulgularda yer alan sorunun sonuçları bulunmaktadır.

Sanat eğitimi alan öğrencilerin teknoloji kullanımlarından etkilenme durumlarını incelemek için yapılan bu çalışmada, sanat eğitimi ile teknoloji kullanımı ya da olanakları arasında ciddi bir ilişki olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu durumda teknoloji kullanımından etkilenme durumlarının kaçınılmaz sonucu olarak ortaya çıkan öğrenci çalışmalarının bu durumdan olumsuz etkilendikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

Araştırma bulguları incelendiğinde sanat eğitimi derslerinde teknoloji kullanımının sürekli hazır halde bulunan yapay ürünleri sunması, ihtiyaç dahili dışında asıl nesnenin temini sürecinde teknoloji bağlamında çözümün üretilmesi, hazırcılığa, taklit ve kopyaya meyilli bireylerin oluşmasında etkili olduğu anlaşılmaktadır. Sanat eğitimi çalışmalarının temelini oluşturan bazı teknik unsurların, teknoloji kullanımıyla gölgede kalması, çalışmaların niteliğinin sorgulanmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda çalışma öncesi yapılması gereken ön eskiz, çalışma için gerekli olan modelin temini gibi konularda teknoloji kullanımı çözüm gibi görülsede bireyler üzerinde olumsuz etki yarattığı sonucuna varılmaktadır. Teknolojinin hiçbir boşluğu gerçek anlamıyla doldurmaması, yaratıcılığı ve entelektüel düşünme becerilerinin de gölgede bırakan bambaşka konularında var olduğu anlaşılmaktadır.

Sanat eğitiminin amacı yaratıcı, entelektüel, eleştirel düşünebilen bireyler yetiştirmek, kendini ifade edebilen, sorunlarıyla başa çıkabilen, kopya ve taklitten uzakta üretken bir hale getirmeyi görev edindiği anlaşılmaktadır. Bu aşamada en çok üzerinde durulan, tartışma yaratan, teknoloji kullanımı amaç mı, araç mı sorusuna, teknolojiden kopmadan, bağımlılık derecesine de gelinmeden yalnızca araç olarak kullanılması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

5.4. Teknoloji Kullanımının Sanat Eğitime Etkilerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde 4. Alt problemimizde sorulan ve yine bulgularda yer alan sorunun sonuçları bulunmaktadır.

Sanat eğitimi alan öğrencilerin teknoloji kullanımı hakkındaki olumlu olumsuz söylemleri incelendiğinde yanıtları iki başlıkta görmektediriz. Okulun ve atölyenin geleneksel yapısı ve olanakları, atölye hocalarının tutumları, öğrenciden beklentileri, kısacası birçok çevresel faktörün sanat eğitiminde teknoloji kullanımını gerekli kıldığı durumu anlaşılmaktadır.

Araştırma bulguları incelendiğinde bir kısım öğrencinin sanat eğitiminde teknoloji kullanımının yaratıcılığa, düşünce zenginliğine, bilgiye erişim anlamında, sınırsız kaynağa ulaşabilme durumlarında olumlu etkisinin olduğu söylemlerine ulaşılmaktadır. Bir kısım öğrencinin ise bu durumda olumsuz yönlerini ön plana çıkardığı yanıtlar verdiğini görmektediriz.

Sanat eğitiminde teknoloji kullanımından kaynaklı oluşabilecek olumsuzluklar, bireyi hazır alıştırma, dijital çıktılarla hazır imgeye yöneltme, dijital çoğaltmalarla kopyaya meyilli kılma şeklinde görüşlerin olduğu belirtilebilir.

Teknoloji kullanımının öğrenci çalışmaları üzerinde olumlu ya da olumsuz her iki şekilde de etkisinden söz edilmesi aslında sanatsal çalışmaların günümüzde teknoloji çağı içerisinde şekillendiğini ortaya çıkaran sonuçtur.

5.5. Öneriler

5.5.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler

Nitel araştırma metodolojisine dayanan bu çalışmanın nitel yöntemle tasarlanmasındaki amaç; sosyal yaşam ve olaylar üzerinde etkisinin çok olduğu bilinen teknoloji

kullanımının, sanat eğitimi alan öğrencilerin düşünsel yaratıcılığına ve çalışmalarına etkisini asıl ortamda doğrudan bütüncül yaklaşımla ele almaktır.

Nitel araştırma yöntemi kullanılan bu araştırmadan elde edilen bulgular, teknoloji kullanımının sanat eğitimi öğrencileri ve çalışmalar üzerindeki olumsuz oluşabilen durumları ile mücadele edilmesi bağlamında veri araçlarının geliştirilmesi için kullanılabilir.

Bu çalışmada 8 öğrencinin görüşlerine başvurulmuştur. Aynı çalışmada üzerinde uzun vadeli öğrencileri izleme ve daha fazla öğrenciye ulaşmaya dayalı nitel araştırma yöntemleri yapılabilir.

Sosya-ekonomik, sosyo-kültürel anlamda birbirinden farklı yapılar içerisinde sanat eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında da, sanat eğitimi alan öğrencilerle benzer şekilde çalışmalar yapılabilir. Farklı ortamlar ve imkanlar içerisinde sanat eğitiminde teknoloji kullanımından kaynaklı oluşabilecek etkileri ile ilgili öğrencilerin görüşlerine başvurmak, görüşleri karşılaştırmak, sistemsel bütünlüğü sağlamak adına önem arz etmektedir.

5.5.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler

Sanat eğitimi alan öğrencilerin, çağın güncel olaylarını takip edebilen, siyasal, sosyal, ekonomik, toplumsal ve teknolojik gelişmeleri özümseyebilen, yaşamın içerisinde ne olup bittiğini kavrayabilen, çevresine ve olaylara karşı duyarlı olabilen, sanatsal etkinliklere karşı farkındalığı yüksek algı ve ilgisini güncel tutabilen donanımda olmalıdırlar. Bu bağlamda çevrelerinde bulunan sanat eğitimcilerinin, öğrencilerine teknoloji kullanımının sebep olduğu olumsuz sonuçlardan uzak kalmalarını ifade edecek örnek davranışta olmalarının yanı sıra, durum dahilinde rehberlik edecek etkinlikler düzenleyebilirler.

Teknoloji kullanımının toplumun düşünüş, duyuş ve yaşam biçimleri üzerinde oldukça etkisi mevcuttur. Bu etki sebebiyle bilinç yozlaşmaları yaşayan öğrencilerin, sanatsal çalışmalarında teknoloji kullanımından kaynaklı olumsuz etkileri ortadan kaldırmak adına, öğrencilere kendi yetenek becerilerinin farkında olma bilinci, sanat eğitimcileri tarafından aşılabilir.

Teknoloji kullanımına ilişkin farkındalığın artırılması için sanat eğitimi verilen yükseköğretim kurumlarında teknolojinin faydasız etkilerini en aza indirebilmek adına, konu dahilinde alanında uzman kişiler davet edilerek workshop, forum, panel, münazara, sempozyum ve konferanslar düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- Ak, H. A. (2013). *Dijital sanat*. Akademik bilişim konferansı bildirileri, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Akman, T. (1984). *Sibernetik yaratıcılık*. İstanbul: Bilgi.
- Aktulum, K. (2016). *Resimsel alıntı*. Konya: Çizgi.
- Alakuş, A. O. & Mercin, L. (Ed.). (2009). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi*. Ankara: Pegem.
- Alakuş, A. O. (2005). *İnternet ve sanat eğitimi bağlamında görsel sanatlar ve dijital boyut*. Ankara: Anı.
- Arlantunali, M., & Savaşır, İ. (1992). *Kişisel bilgisayarlar*. İstanbul: İletişim.
- Artut, K. (Ed.). (2010). *Güzel sanatlar eğitiminde özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Atalayer, G. (1997). *Bilgisayar destekli tasarım ve tasarımın önemi*. Uluslararası Sanat Sempozyumu bildirisi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Atik, Ş. (1997). *20. Yüzyılda teknolojik evrimleşme içerisinde sanatın içeriksel ve biçimsel değişimi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Atmaca, A.E. (2011). Modern sanat ve bilgisayar destekli sanat çalışmaları (dijital art). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(37), 293-302.
- Avcı, E. (2013). *Dijital sanat bağlamında dijital teknolojilerin güzel sanatlar eğitime entegrasyonu*. Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Aykaç, V. K. (2004, Nisan). *Sanat eğitiminde değerlendirme ve süreç dosyası*. Sanat Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Balamir, B. (1999). *Sanat eğitiminde özgürlük ve özgünlük*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Balamir, B. (2010). *Anılarda düşünceler*. Ankara: Mutlusion.

- Balcı, S. (2004, Nisan). *Temel bir yaklaşım olarak sanat eğitimi*. Sanat Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Balcı, Y. B. (2016). *Kuramsal estetik*. Ankara: Pegem.
- Barthes, R. (2014). *Çağdaş söylenler* (T. Yücel, Çev.). İstanbul: Metis.
- Başar, S. (2012). Çin çayı ya da coca cola. *Genç Sanat Dergisi*, 208, 41-43.
- Bauman, Z. (2014). *Küreselleşme: toplumsal sonuçları* (A. Yılmaz, Çev.). İstanbul: Ayrıntı.
- Benjamin, W. (2012). *Fotografin kısa tarihi* (O. Akinhay, Çev.). İstanbul: Agora.
- Benjamin, W. (2014). *Pasajlar*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Benjamin, W. (2015). *Teknik olarak yeniden-üretebilirlik çağında sanat yapısı* (G. Sarı, Çev.). İstanbul: Zeplin.
- Berger, J. (2017). *Görme biçimleri* (Y. Salman, Çev.). İstanbul: Metis.
- Bourriaud, N. (2004). *Postprodüksiyon*. İstanbul: Bağlam.
- Camgöz, N. (1998). Siberuzay, sanal gerçeklik ve müze. *Bilim Teknik Dergisi*, 1, 72-75.
- Christiane, P. (2003). *Digital art*. UK: Thames & Hudson.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri* (M. Bütün & S. Beşir, Çev.). Ankara: Siyasal.
- Çağan, K. (2003). *Popüler kültür ve sanat*. Ankara: Altınküre.
- Çakmak, M. S. (2007). *Taş baltadan makineye çağlar boyu teknoloji*. İstanbul: Güncel.
- Çokokumuş, B. (2012). Dijital ortamda kültür ve sanat. *International Journal of New Trends in Arts*. 1, 51-66.
- Deborah, G. (1990). *Computers in the artroom*. New York: Davis.
- Demir, F.G.İ. (2009). *Kiç ve plastik sanat üzerine*. Ankara: Ütopya.
- Elitsoy, Z. A. (2008). *Toplumsal dönüşümler bağlamında teknoloji-sanat ilişkisi ve (Bilişim teknolojilerinin sanatta estetik ve yaratıcılığa etkilerinin algılanışı*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğan, İ., & Alemdar, K. (2005). *Popüler kültür ve iletişim*. Ankara: Erk.

- Erdoğan, Y. (2017). Pablo Picasso'nun eserlerinde resimsel alıntılama yöntemi olarak kendine mal etme. *II. Uluslararası Felsefe, Eğitim, Sanat ve Bilim Tarihi Sempozyumu Dergisi*, 1, 1486-1496.
- Erinç, S. M. (2009). *Resmin eleştirisi üzerine*. Ankara: Ütopya.
- Erkayhan, Ş., & Belgesay, M. Ç. (2014). Teknoloji ve sanatın etkileşimi: Yeni medya sanatı Türkiye'de güncel durum ve öneriler. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(14), 45-62.
- Eyüpoğlu, İ., & Orhun, F. B. (2019). Sanat eğitimcileri görüşleri çerçevesinde dijital resim çalışmalarının incelenmesi. *Sanat & Tasarım Dergisi*, 9(1), 100-115.
- Featherstone, M. (2005). *Postmodernizm ve tüketim toplumu* (M. Küçük, Çev.). İstanbul: Ayrıntı.
- Foster, H. (2009). *Gerçeğin geri dönüşü-yüzyılın sonunda avangard* (E. Hoşsucu, Çev.). İstanbul: Ayrıntı.
- Gençaydın, Z. (1990). "Sanat eğitiminin düşünsel temelleri" ortaöğretim kurumlarında resim-iş öğretimi ve sorunları. Ankara: Şafak.
- Gombrich, E. H. (2007). *Sanatın Öyküsü*. (E. Erduran & Ö. Erduran, Çev.). İstanbul: Remzi.
- Gökbulut, N. (2005, Haziran). *Temel eğitim ve orta öğretim kurumlarında resim dersi süresinin önemi ve sanatta anadolu aydınlanması beklentisi*. Sanatta Anadolu Aydınlanması Ulusal Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Greh, D. (1990). *Computers in the artroom*. USA: Davis.
- Johnson, H., & Shaw, J. S. (2005). Glossary of digital art and printmaking. *Digital Art Practices*, 1, 1-4.
- Kınay, C. (1993). *Sanat tarihi*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Kongar, E. (1981). *Toplumsal değişme kuramları ve Türkiye gerçeği*. İstanbul: Remzi.
- Köse, O. (1999). *Yeni çağın yeni gereksinimi bilgisayar ve resim sanatı*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Krauss, R. E. (1986). *The originality of the avant-garde and other modernist myths*. ABD: Fazi.

- Kuspit, D. (2004). *Sanatın sonu* (Y. Tezgiden, Çev.). İstanbul: Metis.
- Küçük, M. (2011). *Modernite versus postmodernite*. Ankara: Say.
- Meggs, P. B. (1983). *A history of graphic design, von nostrand publisher*. New York: Focal.
- Orçan, M. (2004). *Osmanlı'dan günümüze modern Türk tüketim kültürü*. Ankara: Kadim.
- Özayten, N. (1997). *Eczacıbaşı sanat ansiklopedisi* (2. cilt). İstanbul: Yem.
- Özkaplan, O. (2009). *Günümüz resim sanatı ve teknoloji*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Öznülüfer, A. (2014). *Teknolojik gelişmelerin modern sanata etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Paul, C. (2002). Dijital sanat renderleri. *Leonardo*, 35(5), 471-484.
- Paul, C. (2015). *Digital art: Third edition*. London: Thames & Hudson.
- Read, H. (2014). *Sanatın anlamı* (N. Asgari, Çev.). İstanbul: Hayalperest.
- Rona, Z. (1997). *Eczacıbaşı sanat ansiklopedisi* (1. cilt). İstanbul: Yem.
- Ruhrberg, K. (1998). *Art of the 20th century*. Köln: Taschen.
- Sağlamtimur, Ö. Z. (2010). Dijital sanat. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(3), 213-238.
- Samsun, M. (2008). *Sanatsal yaratım sürecinde sanat-sanatçı ve ideoloji sorunsalı*, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Sevilay, M. E. (2019). *Tüketim toplumunda yeni sanat pratikleri*. Yüksek Lisan Tezi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sevilay, M. E. (2020). Tüketim toplumu ve sanat nesnesi diyalogu. *Akademik Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi*, 5(9), 71-84.
- Shanken, Edward A. (2001). *Sanat ve elektronik medya*. İstanbul: Akbank.
- Sivri, O., & Çınar, S. (2018). Resim sanatında dijital ortamlar üzerine inceleme. *Journal Of Interdisciplinary and Intercultural Art*, 3(6), 173-182.

- Somuncuoğlu, R. (2019). *21. yy batı resim sanatında gelişmekte olan dijital teknolojinin günümüz türk resim sanatına yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Sütçü, C. S. (Ed.). (2012). *Sosyal medyaya girmeden önce bilinmesi gerekenler*. İstanbul: E.
- Şahin, S. (2010). *Dijital devrim ile birlikte sanatta mekan, beden ve algı değişimi*. Sanatta Yeterlilik Tezi Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Şengül, E. (2006). *Teknolojinin görsel sanatlarda kullanımı ve sanat eğitime katkısı*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Tanyıldızı, B. (2008). *Çağdaş resim sanatında dijital görüntü estetiği*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Telli, H. (1996). Eğitimin genel hedeflerinin davranış biçimine dönüştürülmesinde sanat eğitiminin katkısı vardır. *Milli Eğitim Dergisi*, 120-131.
- Turani, A. (1998). *Çağdaş sanat felsefesi*. İstanbul: Remzi.
- Turani, A. (2000). *Dünya sanat tarihi*. İstanbul: Remzi.
- Türe, N. (2007). *Eğitimde ve öğretimde bir araç olarak görsel sanatlar eğitiminin öğrencilere sağladığı katkılar*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ubay, C. (2016). *20.Yüzyıl Sanatı İle Teknolojinin Etkileşimi*, Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uluç, G. (2003). *Küreselleşen medya: İktidar ve mücadele alanı*. İstanbul: Anahtar.
- Ünver, E. (2002). *Sanat eğitimi*. Ankara: Nobel.
- Ürper, O. (2012). *Dijital teknoloji çağında reklam fotoğrafçılığı*. Ankara: Say.
- Wands, B. (2006). *Art of the digital age*. London: Thames And Hudson.
- Yavuz, V. (2015). Yeni medyada sanat yönetimi. *Art Management In New Media Dergisi*, 2(2), 52-66.
- Yengin, D. (2012). *Yeni medyaya eleştirel bakış*. İstanbul: Anahtar Kitaplar.
- Yetim, A. A., & Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 541-550.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Yücel, D. (2012). *Yeni medya sanatı ve yeni müze*. İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi.

Yücel, G. (2002). *Görsel teknolojideki gelişmelerin çağdaş sanattaki yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

Ek-1. Görüşme Kabul Formu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine devam eden Aybüke KESKİNKILIÇ isimli öğrencinizim, Dr. Öğr. Üyesi Erol BATIRBEK danışmanlığında, "Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Teknoloji Kullanımlarına Başvurmaları ve Bundan Etkilenme Durumları" başlıklı yüksek lisans tez araştırmam için Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören 4. sınıf öğrencileri ile görüşme yapmak istiyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Adres: Ayvalı mah.
Süleymaniye cad. 76/3
KEÇİÖREN/ANKARA
İletişim: 05395727443

05.03.2020

Aybüke KESKİNKILIÇ

Görüşme Kabul Formu

Araştırma Konusu:

Sanat(Resim-iş)Eğitimi Alan Öğrencilerin Teknoloji Kullanımlarına Başvurmaları Ve Bundan Etkilenme Durumları

Tarih:

Saat:

GİRİŞ

Merhaba benim adım Aybüke keskinlik, Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde yüksek lisans eğitimi almaktayım. Sanat eğitimi alan öğrencilerin teknoloji kullanımlarına başvurmaları ve bundan etkilenme durumları üzerine bir araştırma yapıyorum ve sizinle sanatsal çalışmalarınızın yaratım süreçleriyle ilgili olarak konuşmak istiyorum.

Bana görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca, araştırma sonuçlarını yazarken, görüştüğüm bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağım.

Başlamadan önce, bu söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?

Görüşme verilerini daha sağlıklı kazanabilmek adına görüşme sürecini kaydetmek istiyorum. Sizce bir sakıncası var mı?

Bu görüşmenin yaklaşık yirmi dakika süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak isterim.

Görüşme soruları

- 1- Teknoloji denildiğinde aklınızda çağrışım yapan sözcükler nelerdir?
- 2- Sanat eğitiminde teknoloji kullanımı denilince ne anlıyorsunuz?
- 3- İnsan,toplum,sanat ilişkisinde günümüz teknolojisinin önemi nedir?
- 4- Uygulamalı sanat eğitimi derslerinizin oluşum sürecinde teknoloji kullanımlarının etkisi hakkında neler söylersiniz? Sizi bu kullanıma iten şey nedir?
- 5- Uygulamalı sanat eğitimi derslerinizin uygulama aşamasında teknoloji kullanımının yaratıcılığınıza etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Nasıl?
- 6- Sanat eğitimi açısından düşündüğünüzde teknoloji kullanımlarının olumlu ya da olumsuz etkileri olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

Ek-2. İzin Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 21.10.2020-E.113142

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Ölçme Değerlendirme Etik Alt Çalışma Grubu

Sayı : 91610558-302.08.01-
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 10.03.2020 tarih ve E.37079 sayılı yazı

İlgi yazınız ile göndermiş olduğunuz, Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı **Yüksek Lisans Öğrencisi Aybüke KESKİNKILIÇ'm, Dr.Öğr.Üyesi Erol BATIRBEK'in** danışmanlığında yürüttüğü *"Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Teknoloji Kullanımlarına Başvurmaları ve Bundan Etkilenme Durumları"* adlı tez çalışması ile ilgili konu Kurulumuzun **07.04.2020** tarih ve **04** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. İsmail KARAKAYA
Kurul Başkanı

Araştırma Kod No: 2020 -541

Ek: 1 Liste

Emniyet Mahallesi Bandırma Caddesi No :6/1 06560 Yenimahalle/ANKARA
Tel:0 (312) 202 20 57 - 0 (312) 2... Faks:0 (312) 202 38 76
İnternet Adresi :http://etikkomisyon.gazi.edu.tr/

Bilgi için :Nursel Güner
Birim Evrak Sorumlusu
Telefon No:202 20 57

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..